

**RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER
TIBETANSK MASTIFF
2018**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SIDA

HISTORIA	4
- URSPRUNG	4
- ARBETSUPPGIFTER	4
- ÄLDRE KÄLLOR	5
- MENTALA OCH EXTERIÖRA EGENSKAPER	6
- RASENS UTBREDNING INTERNATIONELLT	6
- VIKTIGA ÅRTAL	7
- DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN	8
POPULATION	10
- REGISTRERINGAR	10
- VALPKULLAR OCH FÖRÄLDRADJUR	10
- AVELSSTRUKTUR BARNBARN	12
- INAVELSTREND	13
- IMPORTER	13
- GENETISK VARIATION	14
- SAMMANFATTNING	14
- UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012)	15
- MÅL	15
- STRATEGIER	15
MENTALITET OCH FUNKTION	16
- MENTALITETSTESTER	17
- BEETENDE- OCH PERSONLIGHETSBESKRIVNING HUND	17
- MENTALBESKRIVNING HUND	19
- HÄLSOENKÄT BETEENDE/MENTALITET	20
- SAMMANFATTNING	20
- UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012)	21
- MÅL	21
- STRATEGIER	21
HÄLSA	22
- HÖFTLESDYSPLASI	22
- ARMBÅGSDYSPLASI	22
- ÖGONSJUKDOMAR	23
- PATELLALUXATION	24
- ÖVRIGA SJUKDOMAR	24
- HÄLSOENKÄTER	24
- VETERINÄRVÅRDSSTATISTIK	24
- SAMMANFATTNING	27
- UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012)	28
- MÅL	29
- STRATEGIER	29

EXTERIÖR	30
- HELHETSINTRYCK	30
- VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDE	30
- HUVUDET	31
- KROPPEN	31
- RÖRELSER	31
- FÄRG	31
- EXTERIÖREN HOS DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN	32
- SAMMANFATTNING	32
- UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012)	32
- MÅL	32
- STRATEGI	33
FÖRANKRING HOS MEDLEMMAR	34
KÄLLFÖRTECKNING	35
BILAGOR	36
1 IMPORTER FÖDDA 1977-2018	40
2 HÄLSOENKÄT 2013	43
3 HÄLSOENKÄT 2017/2018	44
4 TIBETANSK MASTIFF AGRIA BREED PROFILES	47
5 SJUKDOMAR, ALLMÄN INFO	59
6 SKK:S UTLÅTANDE INFÖR REVIDERING	62

HISTORIA

URSPRUNG

Den tibetanska mastiffen anses av många experter vara förfader till de flesta (om inte alla) mastiffer och bergshundar. Tillsammans med de andra tibetanska raserna är de utan tvekan en av de mest ursprungliga hundtyperna som finns idag. Det finns inga exakta uppgifter om den tibetanska mastiffens ursprung. Föregångare till dagens tibetanska mastiffer tros ha rest med olika civilisationer i årtusenden. Historiker menar att rasen utvecklats från hundar som blev isolerade i Himalaya och dess angränsande områden för mer än tusentals år sedan.

Hundarna anpassade sig till ett liv i Himalayas höjder, med det klimat och väderleksförhållande som råder där. De tibetanska ägarna till dessa hundar var i behov av skydd, av djur och egendom, vilket blev dessa hundars arbetsuppgift hos människan.

ARBETSUPPGIFTER

Den tibetanska mastiffen är en vakt- och boskapsvaktande hund. Deras arbetsuppgifter har sett likadant ut i årtusende och har till dags dato inte förändrats i deras ursprungsområden. I väst har den tibetanska mastiffen använts som vakt- och sällskapshund och de har nästintill förlorat sin roll som boskapsvaktare på grund av att herdehundarna har tilldelats dessa arbetsuppgifter. I Tibet vaktar de både familjen, ägodelar och dess boskap (mestadels jak och får) mot både människor och andra djur. Många av dessa familjer är nomader och hundarna följer med på deras vandringar och förflyttningar. I byarna används hundarna som vakthundar och i vissa byar i Tibet kan man se endast en tibetansk mastiff som vaktar hela byn. I Tibet fanns det två typer av rasen; en lättare typ som vaktade boskap och en större, grövre typ som användes som vakthund i byn.

Den tibetanska mastiffen används också som vakthund i klostren, där de står uppbundna på dagarna och släpps lösa på nätterna. De mindre larmhundarna som till exempel lhasa apso och tibetansk spaniel (tibetanerna kallar för övrigt alla små långhåriga hundar för "apso"), vilka är kända för sin otroliga hörsel larmar när någon närmar sig klosterområdet. De tibetanska mastifferna kommer då och tar över vaktrollen och larmhundarna avlägsnar sig. I USA nämner man inte den tibetanska mastiffen som "vakthund", utan säger att det är en "vaktande hund". Anledningen är att man vill särskilja deras vaksätt gentemot exempelvis många av brukshundsraserna. Den tibetanska mastiffen försöker i första hand skrämja bort obehöriga genom deras

kraftiga skull, till skillnad mot exempelvis många av brukshundraserna som direkt går till attack och angriper. Tidigt i Tibets historia använde man även rasen som jakthund på bland annat räv.

Tibetansk mastiff är ett namn som européerna gav dessa hundar och namnet betyder "stor hund från Tibet". Tibetanerna har andra namn på denna ras:

Do-Khyi - en hund som kedjas fast. Områden: västra platån i Tibet (gamla Ü-Tsang), Bhutan, Nepal och Indien.

Gosung Do-Khyi - väktaren vid porten.

Tsang Kyi - bästa hunden. Område: hela Tsang inklusive Lhoka (söder om Lhasa).

Khyi rgod - den vilda hunden. Korsning hund och varg.

Drog-Khyi - som fåraherdarna kallar dem.

Ra Khyi - jakthund.

ÄLDRE KÄLLOR

Få västerlänningar tilläts besöka Tibet fram till 1800-talet och på grund av detta visste man inte så mycket om den tibetanska mastiffen. Men det finns några källor om rasen och den äldsta är från 1121 f. Kr., när kejsaren av Shangdynastin i Kina Wǔ Yì (kejsare 1147–1113 f.Kr.) fick en tibetansk mastiff (vid namn Ngao) i gåva av folket i Liu.

Aristoteles (filosof, 384-322 f. Kr.) var den förste som nämnde "indiska hundar" (Canis indicus) vars vildsinthet man fruktade och enligt Aristoteles var den tibetanska mastiffen en hybridavkomma från en hund och en tiger.

63 f. Kr. berättade den grekiska filosofen och geografen Strabo att det i Tibet fanns människor och djur med en speciell styrka och påfallande lång livslängd.

Curtius Rufus berättar om en hetsjakt på lejon, som arrangerades till Alexander den stores ära. Han beskriver att de vilda hundarna (troligen tibetanska mastiffer) hellre lät sig slitas i stycken än att släppa lejonen.

Megasthenes skriver år 327 om en "indisk hund" som har hängande öron, kolossal benstomme, enorma muskler, en stor skalle och ett brett nosparti.

Under Marco Polos (medeltidens mest berömda upptäcktsresande, 1254-1324) resor i Asien på 1270-talet skriver han "Folket i Tibet har en mängd kraftiga och utmärkta hundar som är behjälpliga vid myskjakten. Hundarna är stora som åsnor och med en röst som var lika kraftfullt som ett lejons. Dessa hundar är så vilda och modiga att de kan angripa lejon". Observera att de tibetanska åsnorna är betydligt mindre än våra europeiska. Vissa forskare hävdar att Marco Polo skrev utifrån hörsägen och själv aldrig träffade några tibetanska mastiffer.

Sven Hedin (1865-1952) nämner i sin bok "Mina resor i Asien" att "hundarna var mycket aggressiva, blodtörstiga och åt människor". Andra resenärer nämner dem som "hårda, starka med ett kraftfullt skall", "vildarna var så rasande att man inte säkert ens kunde gå förbi deras hålor där de bodde om inte ägarna var med".

MENTALA OCH EXTERIÖRA EGENSKAPER

Tibetanerna anser att den tibetanska mastiffen är den absolut bästa vaktaren som finns. Det sägs att husfadern skar en skåra i fingret på alla familjemedlemmar, vars blod hunden fick slicka i sig och genom denna ritual var hunden fullständigt pålitlig mot dem. Från äldre källor beskrivs den tibetanska mastiffen som mycket aggressiv och går till angrepp mot allt som närmar sig deras revir. De är inte rädda för någonting. Men trots deras "vildsinthet" är de mycket tillgivna mot dem de känner och små barn kan utan problem umgås med dem utan någon som helst fara. De är även mycket tåliga tack vare sina pälsar och klarar därför av de stora klimatskillnaderna som råder i deras ursprungsområden i och runt Himalaya. Hooker skriver 1854 i "Himalayan Journals" att hundarna inte bara används som vakhundar utan även som lastdjur.

Det exteriöra har aldrig haft någon avgörande betydelse för tibetanerna, man prioriterar helt enkelt bra vakhundar med ett bra skall, det vill säga ju djupare och kraftfullare desto bättre. Till skillnad mot andra hundtyper som finns i samma område har den tibetanska mastiffen breda skallar och fyrkantiga, ganska korta nospartier, Tsang-kyi har något längre och bredare nospartier. Pälsen är tjock och består av både underull och täckhår. Färgerna är black and tan, svart, många golden varianter och några enstaka blå. Kroppen är stor och kraftfull. En vit fläck på bröstet anses av tibetanerna vara ett tecken på att hunden har "ett modigt hjärta", men vita svanstippar symboliserar "svaghet" och klipps därför bort.

RASENS UTBREDNING INTERNATIONELLT

Rasen fördes troligtvis till Arabien och Syrien under de mongoliska rövartågen som härjade på 1200-talet och fram till 1368. På basreliefer från denna tid avbildades den tibetanska mastiffen som en kamp- och jakthund.

Enligt V.W.F Collier fördes en mongolisk ras (tibetansk mastiff) till Kina. I Peking var det några tibetanska präster som med mycket bra resultat avlade vidare på dessa hundar. Hundarna bodde i källarutrymmen på grund av att de var mycket känsliga för hettan.

1828 kom den första tibetanska mastiffen till Europa (England), det var Kung George IV som skänkte en tibetansk mastiff till Londons Zoo. Nästan tjugo år senare (1847) kom den andra tibetanska mastiffen till England som gåva till drottning Victoria från hennes vicekung i Indien. Härpå skänktes flera tibetanska mastiffer som gåvor till de brittiska kungligheter. Det anses som kränkande att be om att få köpa en hund av en tibetan, han skänker gärna en valp till sina vänner, men i regel aldrig en vuxen hund. Därför skänktes hundarna som gåvor istället för att säljas. Diplomater som återvände till Europa tog även med sig hundar, vilka också bidrog till den ökade europeiska importen av tibetanska mastiffer. Flertalet av dessa tidiga importörer hamnade på djurparker.

Rasen utplånades nästan helt i Tibet efter kinesernas invasion av landet 1950 (1965 blev Tibet en autonom region i Folkrepubliken Kina). Den kinesiska militären beordrade de tibetanska invånarna att slå ihjäl sina hundar, om de vägrade blev de själva ihjälslagna som straff för att de inte lydde order. Detta höll på att utrota hela rasen (inklusive andra

tibetanska raser). Lyckligtvis överlevde ett litet antal tibetanska mastiffer i avlägsna landsbygdsområden och tillsammans med de hundar som tidigare exporterats till Europa och USA kunde man rädda rasen från utrotning.

På 1960- och 1970-talet importerades flera tibetanska mastiffer från Tibet och Nepal till både USA och Europa.

VIKTIGA ÅRTAL

1828

Kung George IV skänkte en tibetansk mastiff till Londons Zoo.

1847

Hardinge, vicekungen av Indien gav drottning Victoria (England) en tibetansk mastiff i gåva.

1870-TALET

Ett flertal tibetanska mastiffer importerades till England av framförallt prinsen av Wales som senare blev kung Edward II.

1873

The Kennel Club (England) bildades och man hade då ca 4000 stamböcker, varav en tibetansk mastiff. Detta är den första kända referensen där rasen nämns vid sitt namn.

1875

Alexandra Palace Dog Show var den första utställning där tibetanska mastiffer deltog (prinsen av Wales hundar) och ett litet intresse för rasen väcktes.

1928

Översten Frederick och Irma Bailey tog med sig fyra tibetanska mastiffer när de återvände till England, efter att varit stationerad i Tibet och Nepal.

1931

Antogs den första rasstandarden av tibetansk mastiff av The Kennel Club (England) och tillhörde samma rasklubb som de andra tibetanska raserna.

1934

Rasen erkändes av FCI.

1950-TALET

I slutet av 1950-talet skänkte Dalai Lama ett par tibetanska mastiffer till den amerikanska presidenten Eisenhower.

1950- OCH 1960-TALET

Den tibetanska mastiffen var nära att utrotas i Tibet.

1960- OCH 1970-TALET

Flertalet tibetanska mastiffer importerades till Europa och USA från Tibet och Nepal.

DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN

Sickan Beckman (Kennel Tai Wind's) var den första att introducera rasen i Sverige och Norden. Året var 1978 och den amerikanska tiken Ausables Mathilda fick spendera fyra månader i karantän innan hon kom till sitt nya hem hos Sickan.

Nästa hund som Sickan importerade kom från Schweiz SUCH, Nord Vinnare, Svensk Vinnare Gesars Kunga, född 1980. Mathilda och Kunga fick två kullar, fem valpar i första kullen och två i andra kullen.

Från den första kullen stannade SUCH Tai Wind's Tai-Sheng kvar i Kennel Tai Wind's och förde sina gener vidare genom fyra kullar.

Conrikyi Kom-Po, född 1987 importerades från England, en avkomma från Miqoe of Conrikyi från Nepal och Akbar de la Tour Chandos of Conrikyi. Conrikyi Kom-Po parades med kennel Tai Wind's först födda tik, Tai Wind's Tai Sheng. I den kullen föddes Tai Wind's Shang Hai som stannade hos Sickan och Kennel Tai Wind's i 11 år.

En tik från Mathilda och Kungas avkomma flyttade till Finland och blev landets första tibetanska mastiff. Andra kullen som föddes senare samma år på Kennel Taiwind's bestod av två valpar, tiken från denna kull exporterades till Danmark och blev den första registrerade tibetanska mastiffen i landet. Den danska tiken flyttade senare till Belgien.

I SKK:s databas finns alla tibetanska mastiffer som har registrerats i Sverige från 1990 och framåt. Statistiken nedan visar alla registreringar mellan åren 1990 och 2012, antalet registreringar per år varierar från en hund till tjugo hundar. Importerna började registreras från och med år 2004.

REGISTRERINGSSTATISTIK TIBETANSK MASTIFF 1990-2012

ÅR	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
TIKAR	2	4	3	7	3	2	8
HANAR	2	3	1	3	3	4	9
TOTALT	4	7	4	10	6	6	17

ÅR	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
TIKAR	0	8	13	3	4	4	7
HANAR	1	12	5	5	9	5	7
TOTALT	1	20	18	8	13	9	14

ÅR	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TIKAR	11	11	6	7	13	9
VARAV IMPORT	0	4	1	4	2	2
HANAR	8	6	7	6	12	11
VARAV IMPORT	1	3	3	4	2	3
TOTALT	19	17	13	13	25	20

ÅR	2010	2011	2012
TIKAR	2	6	12
VARAV IMPORT	2	1	2
HANAR	1	4	11
VARAV IMPORT	1	1	1
TOTALT	3	10	23

POPULATION

Idag finns den tibetanska mastiffen på alla kontinenter. Några länder har förhållandevis många individer som exempelvis USA, Estland och Tjeckien. Om man jämför Sverige med våra nordiska grannländer har Finland flest registrerade hundar, följt av Sverige, Danmark och Norge.

Rasen är numerärt liten i Sverige.

All statistik som redovisas under denna rubriken är hämtade från SKK:s hund- och avelsdatas.

REGISTRERINGAR

Mellan åren 2013 – 2018 registrerades det 140 hundar, varav 80 tikar och 60 hanar. 35 av dessa hundar är importer (16 tikar 19 hanar). Importhundarna stod för 25 % av det totala antal hundar som registrerades.

ÅR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
TIKAR	4	11	15	27	7	16
VARAV IMPORTER	3	3	2	3	3	2
HANAR	8	12	11	16	7	6
VARAV IMPORTER	8	3	1	1	5	1
TOTALT	12	23	26	43	14	22

VALPKULLAR OCH FÖRÄLDRADJUR

I Sverige mellan åren 2013-2018 föddes det 18 kullar med totalt 116 valpar. 11 tikar och 12 hanar användes i aveln. 3 av tikarna har använts 2 gånger och 1 tik är använd 3 gånger, 3 hanar har använts 2 gånger och 1 hane är använd 4 gånger, resterande föräldradjur är använda endast en gång i avel. 8 av de totalt 18 kullar (44,4 %) som fötts är upprepade kombinationer med 4 tikar och 3 hanar, det vill säga samma hane har upprepade kombinationer med 2 tikar. Snittet på antal kullar för åren 2013-2018 är 3 kullar/år, med ett valpkullsnitt på 6,7 individer och ett födelsesnitt på 19,3 valpar/år. Alla förutom 2 hanar är svenskregistrerade, en av dessa 2 hanar har förutom en kull även sen tidigare 1 avkomma (tik) i Sverige, den tiken har också en kull under denna period.

De föräldradjur som inte tidigare haft någon valpkull och hade sin första kull under 2013–2018 var mellan 19 månader och 6 år, vilket gäller för både tikarna och hanarna: 4 hanar och 3 tikar var mellan 19-24 månader, 4 hanar och 6 tikar var mellan 2 och 3 år och 2 hanar och 2 tikar var mellan 4 och 6 år. Åldern har sjunkit denna period i jämförelse med förra RAS som gällde för perioden 2004-2012, under denna period fanns det även en hane som var 7 år eller äldre.

ANTAL VALPAR OCH VALPKULLAR FÖDDA MELLAN ÅREN 2013-2018

ÅR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
KULLAR	2	5	4	1	3	3
KULLSNITT	5,5	5,8	7,5	9	5,7	6,7
ANT. VALP	11	29	30	9	17	20

FÖRÄLDRADJUR TILL VALPAR FÖDDA MELLAN ÅREN 2013-2018

FÖRÄLDRADJUR	KULLAR 2013-2018	AVKOMMOR 2013-2018	TOTALT ANT. AVK.
TIKAR			
Gelukpa De Dzogtchen	2	10	10
Gemmas Co Daalia For Mimayin	3	21	21
Hanumila's Nani Shova Shakya	1	7	7
Kyang La's Ba-La-Ha	2	7	7
Kyang La's Tara	1	9	9
Mimayin Bhasundra	1	5	5
Mimayin Brag-Srin-MO	3	26	26
Rinchen Tinka Gankar	1	6	6
Saras Himalaya's Athena	1	6	6
Sierras' Disa Joy To Bod Khyi	2	14	14
Tseepo Umako Ser Seba	1	5	5
HANAR			
Chenporewa Rai Rinpoche	1	5	5
Chilcoot Felix	4	18	18
Kailas Chilime (ej sv. reg.)	1	6	7
Khyi Sangmu's Bu-WA Kunzang (ej sv. reg.)	1	7	7
Kyang La's Bagmed	1	9	9
Kyang La's Bagro	2	18	18
Lafahhs Varada	1	9	22
Lawang De Dzogtchen	2	10	10
Legenda Tibeta Temudzhin	1	6	6
Pa Vasco Namodo	1	5	5
Status Benevoles Taiyang	2	14	14
Woollinoze Yorek Ice Bear	1	9	9

FÖRÄLDRADJURENS ÅLDER VID FÖRSTA VALPKULL, KULLAR FÖDDA 2013-2018

VALPAR ÅR	19-24 MÅN	2-3 ÅR	4-6 ÅR
TIKAR			
2013	1	0	1
2014	1	2	0
2015	0	0	1
2016	1	0	0
2017	0	2	0
2018	0	2	0
HANAR			
2013	1	1	0
2014	1	1	1
2015	1	0	0
2016	0	0	1
2017	0	1	0
2018	1	1	0

AVELSSTRUKTUR BARNBARN

Föräldradjur som är födda under 2000-talet och som både har svenska avkommor och barnbarn redovisas nedan. Statistiken är framtagen från SKK:s avelsdatabas men är tyvärr bristfällig på grund av att importerna började redovisas först 2004 samt att inte alla importörer efter 2004 finns med.

FÖRÄLDRADJUR	FÖDDA	AVKOMMOR	BARNBARN
TIKAR			
Rajakan Chan-Dos	2001	22	13
Do-Khyi From Top Of The World X'Isis	2003	10	1
Kyang La's Ngoma	2004	6	34
Tai Wind's Min-Ett	2004	1	10
Dar Shing Juqes	2007	10	7
Fahrenheit F'Qetesh	2007	1	7
Chilcoot Fanta	2008	6	26
Mimayin Brag-Srin-MO	2011	26	9
HANAR			
Me Jomo Dodgrogs	2001	12	1
Assam	2002	1	7
Lafahhs Varada	2009	22	34
Kyng La's Bagmed	2011	9	9

INAVELSTREND

Det är svårt att få fram en tillförlitlig inavelsgrad på avkommorna om man vill göra provparningar mellan tibetanska mastiffer i SKK:s avelsdatabas, orsaken är att stamtavlorna är för grunda det vill säga vissa/alla generationerna bakom föräldradjuren saknas. Det gör att man kan få en låg inavelsgrad på en provparning, trots att den i verkligheten inte är det. Inavelstrenden för de valpar födda år 2013-2018 ser ut som följer:

RASENS GENOMSNITTLIGA INAVELSGRAD - BERÄKNAD ÖVER FEM GENERATIONER

ÅR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INAVELSGRAD	0,6 %	0,4 %	0,7 %	0 %	0,4 %	0 %

IMPORTER

Alla importers finns tyvärr inte med i SKK:s avelsdatabas och vi har därför genom hunddatabasen letat upp importerna. Dessa är med andra ord inte redovisade från någon färdig lista i avelsdata och därför reserverar vi oss om det saknas någon/några av importerna. Vi redovisar hundarnas namn, vilket land de importerats från, födelseåren och om de har några svenska avkommor.

Totalt har vi hittat 90 importers (46 tikar och 44 hanar) födda mellan 1977-2018 i hunddatabasen. De flesta av importerna 21 (11 tikar och 10 hanar) stycken kommer från Finland, tätt följt av Polen med 15 (5 tikar och 10 hanar). Från resterande länder har det importerats 1 – 8/land.

15 tikar och 14 hanar har gått vidare i avel, vilket motsvarar 32,6 % (tikar) och 31,8 % (hanar) av de totalt importerade hundarna. Tillsammans har dessa importers 354 svensk registrerade avkommor. (se bilaga 1, sidan 40)

IMPORTER FÖDDA MELLAN 2013-2018

Det har i Sverige registrerats 29 (15 tikar och 14 hanar) importers som är födda under åren 2013-2018. Finland som står för flest importers under tidsperioden 1977-2018, är under denna period 2013-2018 inte det dominerande importlandet. Majoriteten av importerna kommer från Polen (10 st) och Estland (7 st):

TIKAR LAND	ANTAL	HANAR LAND	ANTAL
Polen	4	Polen	6
Estland	4	Estland	3
Italien	2	Italien	1
Ryssland	1	Ryssland	1
Slovakien	1	Finland	1
Slovenien	1	Tyskland	1
Tjeckien	1	Ungern	1
Kina	1		

GENETISK VARIATION

Genetisk variation är viktigt för ett långsiktigt och hållbart avelsarbete. Oavsett hur väl avelsarbetet bedrivs, så kan man inte undvika en viss förlust av genetisk variation. Men genom att hålla inavelsökningen och förlusten av den genetiska variation på en rimlig och hållbar nivå är det viktigt att i avel använda fler individer och undvika matadoravel.

Anledningarna till att det är viktigt att sträva efter att behålla den genetiska variationen är flera. Vid inavel eller i en population med liten genetisk variation (två sidor av samma sak) ökar sannolikheten för en fördubbling av sjukdomsframkallande recessiva genvarianter betydligt och som i sin tur ökar riskerna för att olika sjukdomar sprids i populationen. När en sjukdomsframkallande genvariant är dominant det vill säga det räcker med att avkomman får genvarianten från en av föräldrarna, är "bäraren" själv sjuk och selekteras av den anledningen bort ur aveln. Om genvarianten däremot är recessiv krävs det att individen får genvarianten från båda föräldrarna. "Bäraren" av den recessiva sjukdomsframkallande genvarianten är själv frisk och sprider den recessiva genvarianten vidare i generation efter generation och kommer först i uttryck när båda föräldrarna är "bärare" av samma sjukdomsframkallande genvariant. Många sjukdomar förorsakas av recessiva genvarianter.

Parningar med besläktade föräldradjur ökar inte bara risken för dubblering av recessiva genvarianter. Åtskilliga studier visar också en negativ inverkan på fitnessegenskaperna. Det vill säga egenskaper som är förknippade med reproduktion och överlevnad såsom minskad fruktsamhet hos föräldradjuren och försämrade tillväxt och livskraft hos avkomman, detta kallas även för inavelsdepression.

Den genetiska variationen hos den svenska stammen är begränsad. För att undvika inavel och inte minska den genetiska variationen är det av vikt att använda så många obesläktade individer som möjligt, undvika upprepade kombinationer och matadoravel.

SAMMANFATTNING

Under tidsperioden 2013-2018 föddes 18 kullar med totalt 116 valpar i Sverige. 8 av dessa 18 (44,4 %) kullar är upprepade kombinationer mellan 4 tikar och 3 hanar. Kullsnittet under perioden är 6,7 individer och ett födelsesnitt på 19,3 valpar/år. Registreringsstatistiken när det gäller "avelsstruktur barnbarn" är bristfällig, en av orsakerna är att vissa importers saknas i SKK:s avelsdatas. Tidigare RAS som gällde för åren 2004-2012 föddes det 95 valpar och vi har därmed fått en ökning av antalet valpar som fötts i Sverige de senaste åren.

Vi har till detta RAS valt att ta fram statistik från hunddata när det gäller importers och redovisat när de är födda, vilka som gått i avel samt hur många avkommor de har fått. Totalt har vi hittat 90 importers (46 tikar/44 hanar) som är födda under tidsperioden 1977-2018, varav 29 (15 tikar/14 hanar) har gått vidare i avel med totalt 354 stycken svenskregistrerade avkommor.

Det är av stor vikt att para individer så att deras avkommor får så låg inavelsgrad som möjligt, att man inte överanvänder enskilda individer och inte upprepar samma kombinationer. För att på så vis undvika att sjukliga recessiva anlag ska få spridning inom rasen och att den genetiska variationen inte ska gå förlorad.

UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012) MÅL OCH STRATEGIER

Följande mål och strategier som fanns i RAS 2013:

"MÅL

Verka för att rasen har en låg inavelsgrad. Medverka till att enskilda individer inte överanvänds och undvika upprepade kombinationer.

STRATEGI

Uppmuntra användandet av avelsdjur som inte är nära besläktade med den svenska stammen av tibetanska mastiffen. Avråda från överanvändandet av enskilda avelsdjur och upprepade kombinationer"

UTVÄRDERING

Målen och strategin som fanns i RAS 2013 gällande matadoravel och upprepade kombinationer har inte visat någon positiv trend mellan åren 2013-2018. Det är fortfarande enstaka avelsdjur och blodslinjer som används flitigast i den svenska aveln. 44,4 % av kullarna som föddes under denna period är upprepade kombinationer.

MÅL

Undvika att överanvända enstaka avelsdjur och blodslinjer för att inte göra den redan lilla avelsbasen i Sverige ännu mindre. Undvika att upprepa kombinationer med undantag om den första kullen har 3 eller färre individer, samt att kullen utvärderas innan nästa parning sker.

Påverka uppfödarna att röntga sina hundar för att få en bredare bas gällande hd och ed, samt att de i sin tur påverkar valpköpare att göra detsamma. För att på så vis få ett bredare perspektiv på den svenska stammens ledstatus.

STRATEGIER

Informera om riskerna med överanvändandet av enstaka avelsdjur, blodslinjer och upprepade kombinationer, dels i vår tidning och uppfödarmöte med inbjuden sakkunnig föreläsare.

MENTALITET OCH FUNKTION

Den tibetanska mastiffen är en av de ursprungligaste raserna och är rastypiskt beskriven sedan antiken och används än idag i sitt ursprungliga arbete som vakthund. Den håller effektivt både två- och fyrbenta inkräktare borta från såväl djurflock som familj och egendomar. Att vakta är dess första och största uppgift och är därmed en utpräglad vakthund med stark vaktinstinkt och stort revirförsvar.

Personligheten varierar naturligtvis mellan hundarna men det som härefter kommer att beskrivas är allmänna personlighetsdrag för rasen. De är självsäkra, smidiga, intelligenta, modiga, mycket vaksamma och de har en stor integritet. De sover aldrig djupare än att de har full kontroll på vad som händer i deras omgivning, de reagerar blixtnabbt och med sitt djupa skall varnar de inkräktare från att närma sig.

Rasen är mycket envis, intelligent, självsäker och fattar egna beslut. Man kan inte förvänta sig att de kommer så fort man ropar på dem, håller de på med något som de anser viktigare så skall det slutföras innan de kommer. De kan också sätta sig ner under promenaden och titta på något, och där sitter de tills de tittat klart, oavsett om ägaren står på huvudet eller lockar med godis. Samma sak gäller med övrig lydnad, så länge den tycker något är intressant lär den sig snabbt, men tröttnar lika fort och är då omutlig. Det är ytterst få som i vuxen ålder går att ha lös under promenader, de lunkar iväg på sina egna uppdrag och undersöker det de anser själva vara av vikt att undersöka.

Mot sin egna familj är de trygga, lugna, snälla, stabila och har en hög toleransnivå. De är utpräglade flockdjur som trivs bäst med hela familjen i sin närhet och vill inte vara helt ensamma. De är också mycket försiktiga och tålmodiga gentemot familjens barn. Mot främmande människor är de kända för sin reserverade och misstänksamma hållning. Det är familjen som gäller för dem och de ska vaktas. Många gånger brukar det gå bra att visa för hunden att det är ok med besökare, men därmed inte sagt att de alltid accepterar detta, de fattar som tidigare nämnts sina egna beslut. Personer och djur som de tidigare träffat och accepterats av dem välkomnas däremot med glädje.

Reviret för en tibetansk mastiff utser de själva och är då betydligt större än den inhägnade tomten och det kan även gälla promenadstråk och platser som de ofta besöker. Utanför dess revir slappnar de allra flesta av och släpper den starka vaktinstinkten som de har hemma. Tibetansk mastiff trivs bäst med att bo på landet med stora ytor att vakta och patrullera på, gärna med en upphöjd liggplats utomhus så att den har full kontroll över omgivningarna. Det är absolut ingen ras att ha i en lägenhet. Man bör också ha tålmodiga grannar då deras "arbetspass" är 24 timmar om dygnet och de varnar med sitt kända grova skall att alla oinbjudna gäster ska hålla sig borta. Hemmavid krävs en tomt med högt stängsel, då de trots sin storlek är otroligt smidiga och kan om de vill med lätthet klättra över ett stängsel på 2 meter.

Tibetansk mastiff kräver en ägare med stort tålmod och hundkunskap för att uppskatta rasens unika urhunds beteende. Lugn, bestämd fostran utan auktoritära och straffande inslag ger bäst och varaktigt resultat. Hårdhet och tuffa tag väcker skärpan hos dem.

En illustration av den smidiga och envisa tibetanska mastiffen

MENTALITETSTESTER

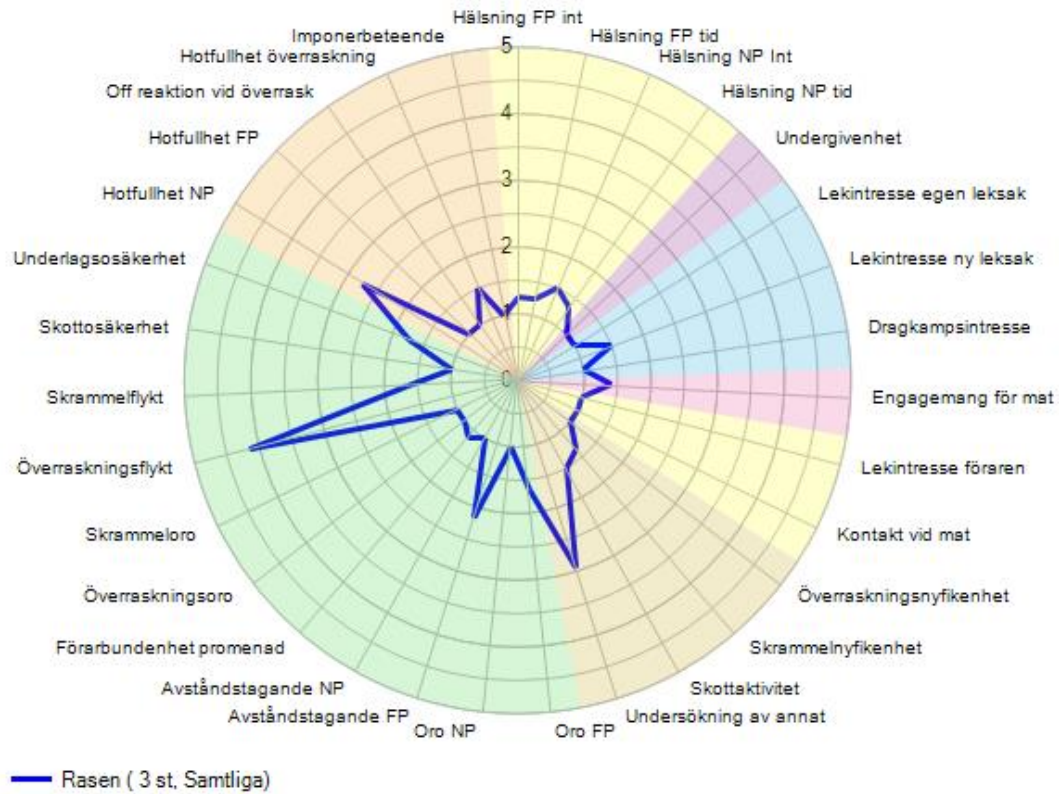
Det finns idag två olika mentalitetstester att välja på i Sverige om man vill mentalbeskriva sin hund, dels Svenska Brukshundsklubbens test MH och Svenska Kennelklubbens BPH. MH-testet är utformat för brukshundsraser och är det första testet som togs fram i Sverige. För att få ett medelvärde registrerat i SKK:s avelsdatabas krävs det att 40 svenskfödda individer varav minst 15 av varje kön har känd mental status.

BPH är framtaget av SKK för att kunna utgöra ett avelsverktyg för alla raser avseende de mentala egenskaperna och för att ge den enskilde hundägaren relevant information om hundens mentalitet. I SKK:s avelsdatabas har vår ras ett medelvärde, på grund av att det räcker med två beskrivna hundar för att få ett rasmedelvärde. Tibetansk mastiff har som ras inte något krav att vid avel ha mentaltestade föräldradjur, men det kan ses som ett "instrument" för uppfödarna vid planering av föräldradjur.

BETEENDE- OCH PERSONLIGHETSBEKRIVNING HUND (BPH)

2016 var premiäråret för den tibetanska mastiffen att göra SKK:s mentaltest BPH. 2 stycken tikar testades, varav en av dem genomförde BPH, den andra tiken fullföljde inte testet p g a att ägaren avbröt. 2017 var det ytterligare 1 tik som genomförde BPH.

Nedanstående spindeldiagram visar medelvärdet för dessa tikar. För att få ett säkrare medelvärde för rasen krävs det fler testade individer.

Hälsning
Undergivenhet
Lekintresse
Matengagemang
Förarkontakt
Nyfikenhet
Rädsla/osäkerhet
Hot/aggressivitet

MENTALBESKRIVNING HUND (MH)

Moment kontakt/socialitet

Moment rädsla

Moment hot

I dagsläget har 20 (11 tikar och 9 hanar) tibetanska mastiffer genomfört MH-testet, endast för en tik har testet avbrutits och det var av ägaren själv. Skott har avstått för 5 hundar och är det enda moment som man kan avstå från att göra men ändå få registrerat att hunden är mentalbeskriven. En av de MH-testade hundarna har även testats i ett ungerskt herdehundsprov (mentaltest).

Nedanstående statistik visar medelvärdet för de tibetanska mastiffer som mentaltestats under 2013-2018:

MOMENT	MEDELVÄRDE
1a. Kon. Hälsning	4,9
1b. Kon. Samarbete	3,0
1c. Kon. Hantering	3,0
2a1. Lek. Leklust	1,2
2b1. Lek Gripande	2,4
2c. Lek Grip./drag	1,0
3a1. Förföljande	1,7
3a2. Förföljande	1,7
3b1. Gripande	1,1
3b2. Gripande	2,4
4. Aktivitet	2,4
5a. Avstånd Lek Intresse	2,1
5b. Avstånd Lek hot/agg	1,4
5c. Avstånd Lek nyfiken	1,1
5d. Avstånd Lek leklust	1,0
5e. Avstånd Lek samarb.	1,0
6a. Över. Rädsla	2,8

MOMENT	MEDELVÄRDE
6b. Över Hot/agg	1,3
6c. Över/Nyfikenhet	1,9
6d. Över. Kvar. Rädsla	2,2
6e. Över. Kvar. Intresse	1,6
7a. Ljud Rädsla	2,8
7b. Ljud Nyfikenhet	2,3
7c. Ljud Kvarv. Rädsla	1,6
7d. Ljud Kvarv. Intresse	1,2
8a. Spöken hot/agg	1,7
8b. Spöken Kontroll	4,0
8c. Spöken Rädsla	3,6
8d. Spöken Nyfikenhet	1,4
8e. Spöken Kontakt	2,2
9a. Lek 2 Leklust	1,2
9b. Lek 2 Gripande	1,0
10. Skott	1,7

Tibetanska mastiffer som är beskrivna före 2013 redovisas nedan och var redovisade i RAS 2013:

EGENSKAP	MEDELVÄRDE
Nyfikenhet/orädsla	3,1
Aggressivitet	1,8
Socialitet	3,0
Jaktintresse	1,9
Lekfullhet	1,7

HÄLSOENKÄT BETEENDE/MENTALITET

Nedanstående tabell kommer från sammanställningen av 2013 års hälsoenkät och beskriver vad som observerats av ägarna i vardagslivet:

BETEENDE/MENTALITET

Problembeteende/mentalitet	Tik	Hane
Skotträdd (inkl. åska, raketer)	1	1
För mycket vakt	2	-
Skygghet/rädsla	2	-
Långsint efter provokation	-	1
hundilska		
Osäkerhet (hundar/människor)	1	-

8 (23,5 %) av totalt 34 inskickade hälsoenkäter har uppmärksammat något av ovanstående beteende. 1 hane uppgavs ha följande beteendeproblem: skotträddsla, skygghet, hundilska, skällighet) innan medicin sattes in för hypotyreos. Detta är inte redovisat på grund av att problemen hade samband med sjukdom och efter medicinering uteblev dessa problem.

SAMMANFATTNING

Den svenska tibetanska mastiffen har bra mentalitet. Vid klubbens rasträffar och utställningar kan vi se att de flesta hundarna är väl socialiserade och kan hanteras i nära samvaro med både människor och andra hundar.

Tyvärr är antalet beskrivna tibetanska mastiffer alldeles för få, för att med säkerhet kunna säkerställa att de som blivit beskrivna är ett mått på hur mentaliteten är i rasen. De som hitintills genomfört MH uppvisar låg leklust, hot och aggressivitet. De visar heller inget större jaktintresse. Kontakt momenten ligger relativt högt för samarbete/hantering och högst ligger hälsningsmomentet. Kontrollen av spökna ligger också högt. När det gäller BPH är det endast 2 beskrivna och de har ett lägre medelvärde avseende momentet "hälsning".

Totalt har 20 stycken tibetanska mastiffer genomgått MH, vilket är ett alldeles för litet antal för att SKK ska kunna redovisa ett medelvärde för rasen. För detta krävs det att minst 40 stycken svenskfödda (minst 15 av varje kön) är beskrivna.

UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012) MÅL OCH STRATEGIER

Följande mål och strategier som fanns i RAS 2013:

"MÅL OCH STRATEGI

Bevara rasens ursprungsbeteenden. Upprätthålla rasens goda mentalitet och fortsätta följa den tibetanska mastiffens mentala utveckling, genom att uppmuntra och arrangera mentaltester (BPH/MH) i klubbens regi."

UTVÄRDERING

Den svenska tibetanska mastiffen har bra mentalitet. Vid rasträffar och utställningar kan vi se att de flesta hundarna är väl socialiserade och kan hanteras i nära samvaro med både människor och andra hundar.

Klubben har gått ut till medlemmar att de är välkomna att kontakta klubben om de önskar göra BPH och MH.

MÅL

Att fler hundar genomgår BPH/MH.

STRATEGIER

Informera angående rastypiska beteenden. Uppmuntra och vara till hjälp för våra medlemmar som önskar mentaltesta sina hundar. Följa utvecklingen i rasen när det gäller mentaliteten.

HÄLSA

HÖFTLEDSDYSPLASI

Tibetansk mastiff har hos SKK hälsoprogram 2 gällande höfter, vilket innebär att för att kunna registrera en valpkull måste båda föräldrarna ha känd höftledsstatus.

SVENSKFÖDDA HUNDARS HÖFTLEDSSTATUS, FÖDDA 2013-2018

FÖDDA ÅR	ANTAL FÖDDA/RÖNTGADE MED STATUS:		A	B	C	D	E
2013	11	0	0	0	0	0	0
2014	29	5	3	1	1	0	0
2015	30	8	2	2	4	0	0
2016	9	0	0	0	0	0	0
2017	17	7	2	1	3	1	0
2018	20	0	0	0	0	0	0
TOTALT:	116	20	7	4	8	1	0

IMPORTERS HÖFTLEDSTATUS, FÖDDA 1977-2018

IMPORTER	RÖNTGADE MED STATUS:		UA	A	B	C	D	E
90	57		5	25	12	5	8	2

Av de hundar som föddes i Sverige 2013-2018 har 20 känd status på sina höftleder vilket är procentuellt 17,2 % av de totalt 116 som föddes. 11 (55 %) av dessa 20 hade normala höftleder (HD A: 7 st och HD B: 4 st). 9 (45 %) av 20 hundar hade dysplastiska höftleder (HD C: 8 st och HD D: 1 st).

När det gäller importerna har 57 av totalt 90 importörer känd status på sina höfter, detta är procentuellt sett 63,3 %. 42 (73,7 %) av dessa 57 hade normala höftleder (HD UA: 5 st, HD A: 25 st och HD B: 12 st) och 15 (26,3 %) av 57 importörer hade dysplastiska höfter (HD C: 5 st, HD D: 8 st och HD E: 2 st).

Allmän information om höftledsdysplasi finns att läsa i bilaga 5, sidan 59.

ARMBÅGSDYSPLASI

Rasen har inte något hälsoprogram för armbågar men som rasklubb rekommenderar vi röntgen av armbågarna på grund av att det är de storvuxna raserna som företrädesvis drabbas av armbågsdysplasi (ED).

I SKK:s avelsdatabas kan följande statistik utläsas:

SVENSKFÖDDA HUNDARS ARMBÅGLEDSTATUS, FÖDDA 2013-2018:

FÖDDA ÅR	ANTAL FÖDDA/RÖNTGADE	MED STATUS:	0	1	2	3
2013	11	0	0	0	0	0
2014	29	5	4	0	0	1
2015	30	8	7	1	0	0
2016	9	0	0	0	0	0
2017	17	4	1	2	1	0
2018	20	0	0	0	0	0
TOTALT:	116	17	12	3	1	1

IMPORTERS ARMBÅGSLEDSTATUS, FÖDDA 1977-2018

IMPORTER	ANTAL IMPORTER	RÖNTGADE MED STATUS:	0	1	2	3
TOTALT:	90	45	35	5	2	3

Gradering av armbågarna:

ED 0 – inga påvisbara förändringar

ED 1 – lindriga benpålagringar, upp till 2 mm

ED 2 – måttliga benpålagringar, 2-5 mm

ED 3 – kraftiga benpålagringar, över 5 mm

Av de hundar som föddes i Sverige 2013-2018 har 17 känd status på sina armbågar vilket är procentuellt sett 14,7 % av de totalt 116 som föddes. 12 (70,6 %) av dessa 17 hade normala armbågar. 5 (29,4 %) av 17 hundar hade armbågsdysplasi (ED 1: 3 st, ED 2: 1 st och ED 3: 1 st).

När det gäller importerna har 45 av totalt 90 importörer känd status på sina armbågar, detta är i procentuellt sett 50 %. 35 (77,8 %) av dessa 45 hade normala armbågar och 10 (22,2 %) av 45 hade dysplastiska armbågar (ED 0: 35 st, ED 1: 5 st, ED 2: 2 st och ED 3: 3 st).

Allmän information om armbågsdysplasi finns att läsa i bilaga 5, sidan 59.

ÖGONSJUKDOMAR

Ögonlysning ingår inte i hälsoprogrammet men rasklubben rekommenderar ögonlysning på grund av att det påträffats olika ögonsjukdomar i rasen. Det finns flera olika ögonsjukdomar hundar kan drabbas av och vissa är ärftliga, andra inte och vissa har okänd arvsång. På www.skk.se och under Hälsa/Ögonsjukdomar kan man läsa mer om dessa.

Av de svenskfödda tibetanska mastifferna som föddes mellan år 2013-2018 har endast 9 (7,8 %) av 116 hundar ögonlysts, varav 8 (88,9 %) av dessa fick UA och 1 (11,1%) fick diagnosen kongenial katarakt, partiell cortex.

Av importerna födda 1977-2018 har 36 (41 %) av totalt 90 importerade ögonlysts, varav 35 (97,2 %) fick UA och 1 (2,8 %) fick diagnosen entropion, lateral.

PATELLALUXATION

Patella ingår inte i hälsoprogrammet för tibetansk mastiff men registreras i SKK:s avelsdatabas.

Utav de tibetanska mastiffer som fötts under perioden 2013-2018 har 1 undersökts för patella med resultat UA. 2 importter har undersökts för patella varav 1 UA och 1 hade patella medialt grad 1.

Allmän information om patellaluxation finns att läsa i bilaga 5, sidan 59.

ÖVRIGA SJUKDOMAR

OSTEOCHONDROS (OCD)

Det finns ingen central registrering hos SKK för de tibetanska mastiffer som har fått diagnosen och vi kan därför inte visa någon statistik för detta. Vi vet dock att det finns hundar både i Sverige och utomlands som fått diagnosen osteochondros, däremot kan vi inte fastställa hur utbredd denna åkomma är i rasen.

Allmän information om osteochondros finns att läsa i bilaga 5, sidan 59.

HÄLSOENKÄTER

Hälsoenkäten 2013 skickades ut per e-post till alla medlemmar. Information angående hälsoenkäten och klubbens önskemål om att de som ägt en tibetansk mastiff skulle fylla i den låg ute på klubbens hemsida, FB och i SvKTR:s tidning. Klubben fick sammanlagt in 34 st hälsoenkäter, varav 24 st var tikar och 10 var hanar. Enkätsammanställning presenterades och diskuterades på 2015 års uppfödarmöte.

Hälsoenkäten 2017/2018 skickades ut per e-post till alla medlemmar den 8 januari 2018 samt fanns på klubbens hemsida. På uppfödarmötet 2018 delades det ut en sammanställning till de som var på plats och publicerad i klubbens tidning nr. 1, april 2018.

Tanken var att sammanställa de 2 ovanstående hälsoenkäterna för att kunna få ett bättre underlag till en sammanställning av statistiken, detta har inte kunnat genomföras på grund av att 12 stycken svarat på båda hälsoenkäterna. För att få fram vilka som skickat in vid båda dessa tillfällena hade vi behövt lokalisera dem, det har inte kunnat göras då enkätunderlagen för 2017/2018 inte längre finns kvar i klubbens regi. Därför kan vi heller inte göra en sammanställning av dem båda och få en mer sanningsenlig bild av hur hälsan är. Vi har därför bara redovisat sammanställningarna var för sig. Hälsoenkäterna ligger som följande bilagor: Hälsoenkät 2013 som bilaga 2 sidan 43 och Hälsoenkät 2017/2018 som bilaga 3 sidan 44.

VETERINÄRVÅRDSSTATISTIK

För att ta få en bild av vilka sjukdomar och skador som tibetansk mastiff har uppsökt

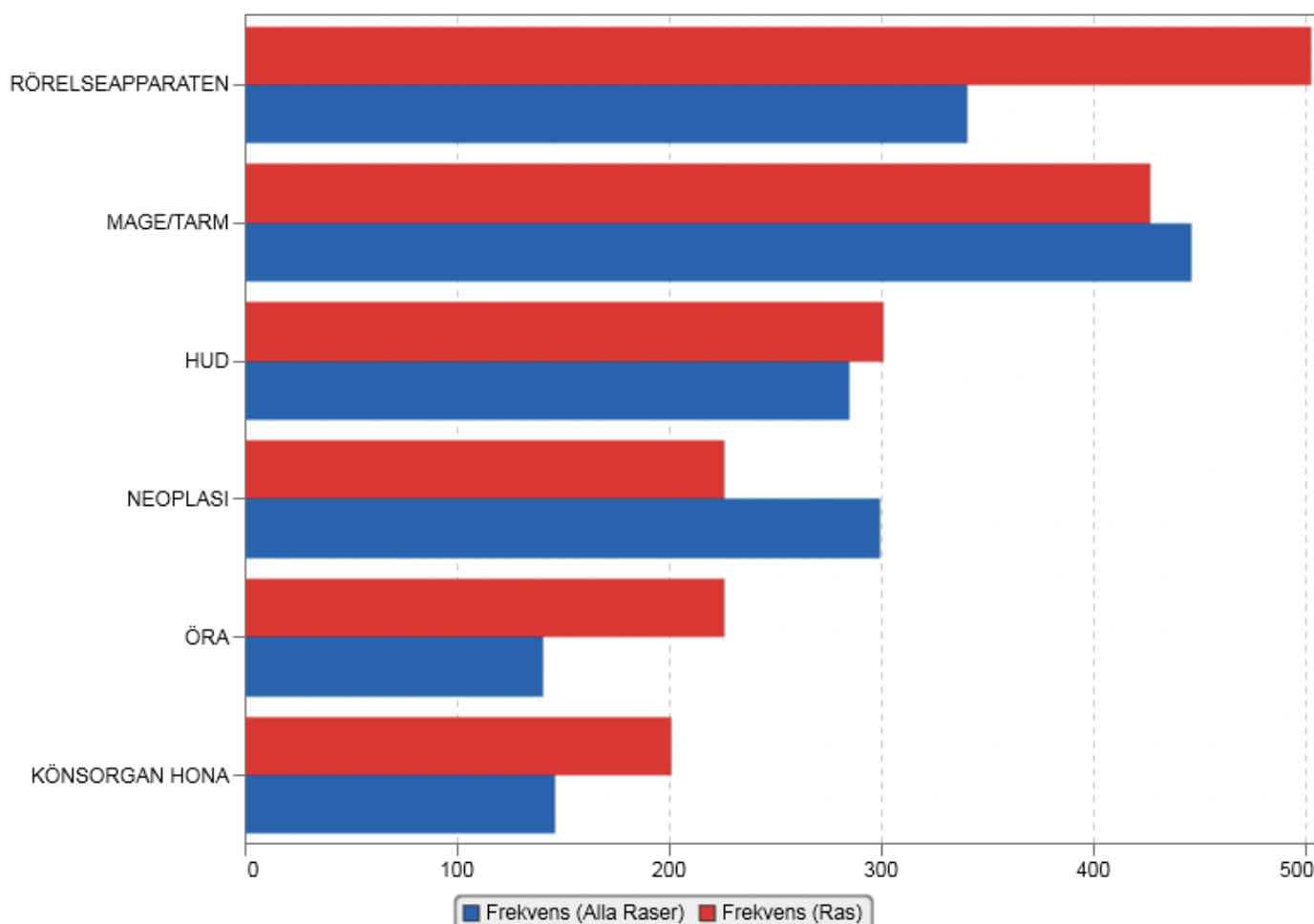

veterinär för, har vi kontaktat olika försäkringsbolag och fått in statistik från IF och Folksam. Från Avdelningen för avel och hälsa (SKK) har vi fått Agrias statistik - Agria Breed Profiles.

AGRIA BREED PROFILES VETERINÄRVÅRD 2011-2016

Agria Djurförsäkring har Sveriges största skadedatabas och de har sammanställt olika rasers sjukdomsstatistik i Agria breed profiles. Den innehåller värdefull information om vilka diagnoser som förekommer inom vilka raser och hur raserna står sig hälsomässigt jämfört med andra raser. Det primära målet för denna sammanställning är att tillhandahålla underlag för svenska rasklubbers hälsoarbeten inom sina raser. Statistiken baseras på endast 1 besök/sjukdom och/eller skada. Tibetansk mastiff har för första gången fått sin sjukdomsstatistik sammanställd i Agria Breed Profiles. Gruppen alla raser baseras på ett medelvärde för alla raser som finns försäkrade hos Agria. Agria lämnar av sekretesskäl inte ut någon statistik på hur många tibetanska mastiffer som varit försäkrade under perioden 2011-2016. Hela Agria Breed Profiles ligger som bilaga 4 sidan 47.

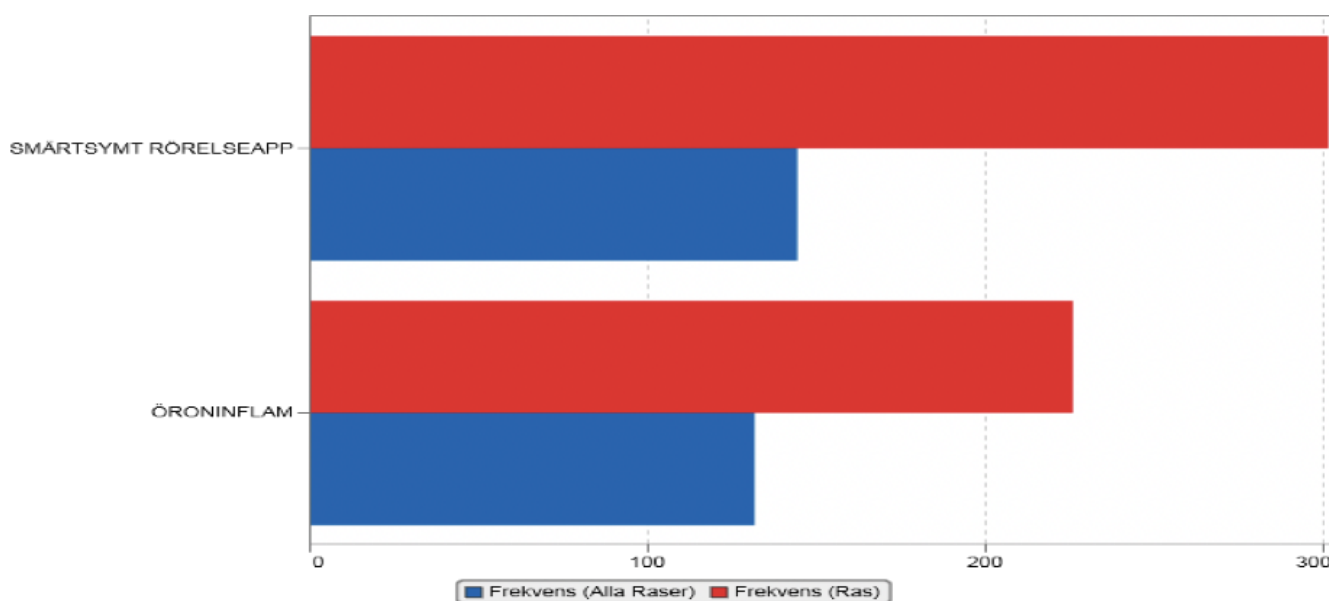
MORBIDITET (per 10 000 ÅUR) FÖR GENERELLA ORSAKER (NIVÅ 1)

Statistiken ovan visar att den tibetanska mastiffen i jämförelse med alla raser har en högre frekvens av veterinärbesök gällande rörelseapparaten, huden, öronen och könsorganet (tik).

Statistiken för riskerna att behöva söka veterinärvård för rörelseapparaten, hud, öra och könsorgan ligger också högre än genomsnittet för alla raser. Se bilaga 4 sidan 47.

MORBIDITET (per 10 000 ÅUR) FÖR SPECIFIKA ORSAKER (NIVÅ 1)

Tibetansk mastiff har som ras betydligt fler individer som uppsökt veterinär för öroninflammation och dubbelt så många som sökt för smärtsymptom i rörelseapparaten i jämförelse med alla raser.

Risken för att tibetanska mastiffer ska söka veterinärvård för smärtsymptom i rörelseapparaten och öroninflammation är högre än hos alla raser. När det gäller smärtsymptom i rörelseapparaten är risken mer än dubbelt så hög. Se bilaga 4 sidan 47.

FOLKSAM

Folksam har inte kunnat gett oss någon information om hur många tibetanska mastiffer de har försäkrade hos sig, men deras veterinärvårdstatistik mellan åren 2011-2015:

ÅR	SKADOR
2015	Inga.
2014	1 skada, LR 11 utvecklingsrubbingar, tillväxtrubbingar, flera leder.
2013	Inga skador.
2012	1 skada, DD101 Porta-cava-shunt eller annan kärmissbildning.
2011	Inga.

IF

IF har delgett oss sin skadestatistik för åren 2012-2017. De har även redovisat statistik avseende veterinärvårdsskador och livskador:

VETERINÄRVÅRDSSKADOR:

De vanligaste diagnoserna

Index	diagnos	Antal
1	Entropion	3
2	Akut purulent extern otit	1
3	Hälta UNS	1
4	Kräkning och diarré	1
5	Symtom på sjukdom u fastställd orsak, hud underhud	1
6	Urinorganens sjukdomar	1

LIVSKADOR:

De vanligaste diagnoserna

Index	diagnos	Antal
1	Atopi	1
2	Käkmyosit	1

SAMMANFATTNING

När det gäller hälsan hos den svenska tibetanska mastiffen finns det i dagsläget ingen säker statistik som kan fastställa hur hälsoläget ser ut när det gäller HD, ED och ögon. Antalet hundar som är födda i Sverige under åren 2013-2018 och som har känd HD-, ED-status samt är ögonlysta utgör ett alldeles för litet underlag för att man ska kunna dra några slutsatser. Det beror på att det endast är 17,2 % som har känd HD-status, 14,7 % har känd ED-status och 7,8 % är ögonlysta. Om man jämför med RAS 2013 som gällde för åren 2004-2012 är detta en drastisk nedgång av antalet röntgade och ögonlysta.

När det gäller importerna ser statistiken mycket bättre ut och av dessa har 63,3 % känd HD-status, 50 % har känd ED-status och 36 % har ögonlysts. Problemet här är att statistiken gäller under en period av 41 år och därför kan vi heller inte dra någon slutsats om hur hälsan ser ut i dagsläget. Det skulle ha varit av stor vikt att veta vilka av importerna som lever och gjort statistik på dem för att se resultaten under en kortare period. Importerna har flest antal individer som är undersökta följt av de svenskfödda hundar mellan 2004-2012 och lägst andel undersökta individer har svenskfödda hundar mellan 2013-2018.

STATUS	RAS 2013	RAS 2018	IMPORTER
HD	40,7 %	17,2 %	63,3 %
ED	37,2 %	14,7 %	50,0 %
ÖGON	16,3 %	7,8 %	41,0 %

1 svenskfödd och 2 importers har undersökts för patellaluxation, varav 1 av importerna fick diagnosen medialt grad 1.

Det är 2 st hälsoenkäter som har sammanställts under perioden 2013-2018. 2013 års hälsoenkät hade en svarsfrekvens på 34 st och 99 st hade svarat på 2017/2018 års hälsoenkät. Tyvärr har dessa inte kunnat sammanställas.

Veterinärvårdsstatistiken som Agria sammanställt i Agria Breed Profiles påvisar att den tibetanska mastiffen i högre utsträckning än genomsnittet för alla raser, sökt veterinärvård för rörelseapparaten, huden, öronen och tikarnas könsorgan. Men har lägre frekvens än alla raser gällande besök för mage/tarm och neoplasier. Agria specificerar inte vilka sjukdomar det gäller. Störningar i rörelseapparaten kan ha olika orsaker alltifrån en stukning till allvarliga rygg- armbågs- och höftleder för att nämna några. Tikarnas problem med könsorganet kan vara till exempel urinvägsinfektioner, livmodersinflammationer med mera. Samma sak inom de övriga kategorierna, det kan vara i princip vad som helst. Man kan också fundera över kategorierna hud och öron och om det finns något samband mellan dem eller inte. Hundar som exempelvis är allergiska har också en ökad risk att drabbas av öronsjukdomar. Därför är det svårt att veta vad den primära och den sekundära orsaken är till varför man uppsökt veterinär.

IF och Folksam har i sin statistik veterinärvård gällande rörelseapparaten och de är specificerade som tillväxtrubbningar i flera leder samt hälta utan närmare specifikation. De har även tagit emot individer med hudproblem och könsorgan med specificering urinorgan, men inte uppgett om det är en tik eller hane.

UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012) MÅL OCH STRATEGIER

Följande mål och strategier fanns i RAS 2013:

MÅL

Sträva efter minskad inavelsgrad. Inhämta så mycket kunskaper om föräldradjurens höft- och armbågsstatus, samt även släktingars och avkommors höft- och armbågsstatus. Bevara sundheten i rasen. Skapa ett klimat i klubben som är sådant att ägare av tibetansk mastiff rapporterar in sjukdomar och händelser hos sina djur, så att ett än bättre underlag finns för framtiden.

STRATEGI

Tydliggöra SKK:s Grundregler för avel § 2:4 "Att till avel endast använda hundar som är friska d v s inte visar tecken på sjukdom eller funktionshinder och inte heller visar tecken på genetisk belastning som innebär ökad risk för att avkomman ska uppvisa tecken på sjukdom eller funktionshinder."

UTVÄRDERING

Målen som fanns i RAS 2013 har inte uppfyllts när det gäller de svenskfödda tibetanska mastiffernas hälsostatus. Betydligt färre har HD-, ED-status och är ögonlysta 2013-2018 om man jämför med perioden 2004-2012 (RAS 2013). Importerna är de som har flest andel individer som har hälsostatus, men det är under en period av 41 år och säger inget om trenden att hälsotesta har varit positiv eller negativ de senaste åren.

MÅL

Öka andelen hälsotestade tibetanska mastiffer. Kartlägga vilka sjukdomar som Agria Breed Profiles har i sin statistik. Skapa ett klimat i klubben som gör att ägare av tibetansk mastiff rapporterar in sjukdomar och händelser hos sina djur.

Rekommendera uppfödarna att följa § 104 uttalande från SKK:s avelskommitté rörande HD (avelskommitténs avelspolicy):

”SKK/AK vill förtydliga att det inte kan anses förenligt med grundreglernas punkt 2:2 att använda hund med HD-grad E i avel, eller att para hund med HD-grad D med annat än hund graderad som A eller B alternativt i parningskombination där HD-index är större än 100. Oavsett HD-grad är det inte heller förenligt med grundregeln att använda hundar med kliniska symptom på HD i avel.”

”I raser som inte har HD-index bör avelsurvalet baseras på såväl avelsdjurens egen HD-grad som tillgänglig information om HD-status hos nära släktingar (föräldrar, syskon och eventuella tidigare avkommor) för en säkrare bedömning av individernas avelsvärde. SKK/AKs generella rekommendation är att använda hundar med normala höftleder (HD-grad A eller B) i avel.”

”SKK/AK menar att det i enstaka fall kan vara motiverat att använda hund i avel med resultat från HD-screening som är sämre än grad B, med hänsyn till andra viktiga egenskaper och/eller populationens långsiktiga utveckling med avseende på genetisk variation. I det fall hund med HD-resultat sämre än grad B används i avel är det viktigt att säkerställa att parningskombinationen inte medför ökad risk för kliniska problem till följd av HD hos avkommorna. Vidare vill SKK/AK understryka att användning av hund med HD-screeningsresultat sämre än grad B i avel ska vara sparsam och åtföljas av noggrann utvärdering av avkommorna. I nästa generation bör i första hand hundar med normala höfter alternativt HD-index över 100 ses som potentiella avelsdjur.”

STRATEGIER

Uppmuntra till och informera ägare varför de ska hälsotesta sina hundar avseende höfter, armbågar och ögon. Att i vår tidning och rasträffar informera hundägare varför det är viktigt att HD- och ED-testa samt ögonlysa sin hund. Arbeta fram en enkät till våra medlemmar utifrån Agria Breed Profiles veterinärstatistik avseende rörelseapparaten, hud, öra och könsorgan hona, för att kartlägga vad ägarna sökt för och vilken diagnos de fått.

EXTERIÖR

HELHETSINTRYCK

Tibetansk mastiff är kraftfull, tung och välbyggd med god benstomme. Den ska vara atletisk med ett ädelt, värdigt och vänligt utseende. Rasen kombinerar mäktig styrka, tålighet och uthållighet; egenskaper som gör att den klarar av att arbeta i alla klimatförhållanden. På vintern har de en tjock och tät underull som täcks av grovt och tjockt täckhår. Medan de under de varmare månaderna har mycket knapp underull. Skillnaden mellan vinter – och sommarpäls ger hunden ett annat utseende.

Man ska med ögat kunna se skillnad mellan en hane och en tik.

VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDEN

Skallens längd, mätt från nackknöl till stop skall motsvara nospartiets längd, mätt från stop till nospets, dock kan nospartiet vara något kortare. Kroppslängden skall något överstiga mankhöjden.

HUVUDET

Huvudet ska vara brett, tungt och kraftigt. Hos vuxna hundar kan det på var sida av huvudet finnas en rynka som sträcker sig från ovanför ögonen ned till mungiporna. Skallen ska vara stor och endast svagt rundad med väl markerad nackknöl.

Nostryffelns skall vara bred med väl öppna näsborrar. Den skall vara så mörk som möjligt i förhållande till pälsfärgen. Tibetansk mastiff ska ha starka käkar. Ett perfekt och regelbundet saxbett. Tångbett accepteras.

Ögonen ska vara medelstora, sitta brett isär, ovala och något snedställda som ger ett orientaliskt utseende. Ögonen ska vara bruna i harmoni med pälsfärgen, men ju mörkare desto bättre. Ögonkanterna ska ligga väl an.

Öronen är medelstora, trekantiga och hänga tätt intill mot huvudet. Öronen skall vara täckta av kort och mjuk päls.

KROPPEN

Kroppen skall vara stark. Bröstkorgen skall vara ganska djup och måttligt bred med väl välvda revben så att bröstkorgen blir hjärtformad. Svansen skall vara medellång. Svansen skall bäras högt och löst ringlad över ryggen när hunden är alert eller i rörelse. Den skall vara väl bepälsad.

RÖRELSER

Rörelserna skall vara kraftfulla men alltid lätta och fjädrande med god räckvidd och drivkraft. I skritt förefaller rörelserna mycket självmedvetna. Rörelserna skall vara funktionella, uthålliga och flexibla i olika slags terräng.

FÄRG

De tillåtna färgerna är:

Djupt svart – med eller utan tantecken.

Blå – med eller utan tantecken.

Golden – från mättat fawn till djupt röd.

Sobel.

Alla färgerna skall vara så rena som möjligt. En vit fläck på bröstet är tillåtet. Även lite vitt på tårna är tillåtet.

Ej tillåtna färger är:

Vit, crème, grått, leverbrunt, lilac eller blandade färger.

EXTERIÖREN HOS DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN

De tibetanska mastifferna som finns i Sverige är inte enhetliga till utseendet, vi har ett flertal olika typer av utseende hos våra tibetanska mastiffer. Allt ifrån de stora/lite tyngre till de nättare typerna, alla typerna ryms dock väl inom ramen för rasstandarderna. Vanligaste färgen är fortfarande svart med tantecken, men golden ser vi i större utsträckning nu än tidigare år, färger som helsvart och blå med tantecken förekommer också.

Det som påvisats och lämnats som kritik på hundutställningar av domare hos en eller ett par hundar är individer med löst hängande läppar, stora öron, ljusa/stirrande ögon, runda ögon, övervikt och veka mellanhänder. Några hundar med tunnformade bröstorgar och kohasighet har också skrivits på kritiklappar av domare på utställningar. Förutom de rent estetiska felen som enbart finns hos någon enstaka hund, prioriterar vi att arbeta för att inte veka mellanhänder och kohasighet ska bli ett vanligt förekommande fel hos den svenska tibetanska mastiffen. Dessa fel är inte bara rent estetiska, utan kan även innebära att hundarna får fysiska problem.

SAMMANFATTNING

Den svenska tibetanska mastiffen varierar i både typ, storlek och färg. Inga tendenser till att homogenisera rasen utseendemässigt kan vi se i dagsläget, vilket är bra. Riskerna med att homogenisera rasen är att vi skulle förlora ännu mer av den genetiska variationen, vilken redan är liten. Trots den stora variationen av typer, storlekar och färger, ligger alla väl inom ramen för rasstandarderna.

Rasen har heller inte några fel/brister exteriört i någon omfattande grad, de fel/brister som finns hos några individer i rasen utgörs av en mycket liten andel av det totala individantalet.

UTVÄRDERING AV RAS 2013 (2004-2012) MÅL OCH STRATEGIER

Följande mål och strategier i RAS 2013:

”MÅL OCH STRATEGI

Att inom ramen för rasstandarderna bevara rasens variation av färg, typ och storlek. Uppmärksamma rasstandarderna och SRD:s arbete, i syfte att hålla vår avel så sund som möjligt.”

UTVÄRDERING

Målen och strategin från RAS 2013 har uppfyllts.

MÅL

Att inom ramen för rasstandarderna bevara rasens variation av färg, typ och storlek. Bevara sundheten i rasen gällande exteriör, anatomi och rörelser. Minska antalet individer med veka mellanhänder och kohasighet.

STRATEGIER

Att klubben via sin tidning och andra illustrationer visar upp den rastypiska tibetanska mastiffen, samt påvisar avvikelser gällande exteriör, anatomi och rörelser som också innebär hälsomässiga problem för hundarna.

FÖRANKRING HOS MEDLEMMAR

I arbetet med detta RAS har klubbens medlemmar blivit inbjudna till ett medlemsmöte angående RAS den 11 november 2018, mötet ställdes tyvärr in på grund av alldeles för få anmälningar.

RAS 2018 skickades ut till klubbens medlemmar den 26 mars 2019 med en vädjan om att lämna synpunkter på dess innehåll. Synpunkterna togs upp till diskussion på arbetsmötet den 3 april och därefter godkändes RAS 2018 i sin helhet.

KÄLLFÖRTECKNING

WEBBSIDOR:

www.skk.se – rasstandard, hund- och avelsdata, bph, ed, ögon, leder, “Koll på hd – höftledsdysplasi”, “Registreringsregler”, “Regler, riktlinjer och lagar”

www.brukshundklubben.se - mh

www.akc.org

www.thekennelclub.org.uk

www.veterinaren.nu

www.agria.se – “En led med pålagringar blir aldrig helt frisk”

BÖCKER, TIDNINGAR OCH ARTIKLAR:

“Mina hundar i Asien”, 1952, Sven Hedin (1865-1952)

“Din tibetan”, 1999, Elisabeth Legl

“Big dogs of Tibet and the Himalayas”, 2004, Don Messerschmidt

“Role of the dog in Tibetan nomadic society”, Robert B. Ekvall, publicerad i Central Asiatic Journal, Vol. III, No 3, 1963-09-03

“Dogs of China & Japan, 1921, V.W.F Collier

“Hund – Bonniers stora bok om att välja rätt ras och ge sin hund ett bra liv”, 2008, Agneta Geneborg, Kerstin Malm, Annelie Isaksson, Kristina Mårtensson och Britta Hedekäll

“Tibetansk mastiff – Agria Breed Profiles – veterinärvård 2011-2016”, Agria

“Tibetanska mastiffen – nr.1, april 2018

“Hundsport Special – Lite genetik, tack – Inavel ökar risken för sjukdom”

FOTON:

Sanna Sander

Monika Wahlstedt

Karin Hellman

BILAGOR

BILAGA	RUBRIK	SIDAN
1	IMPORTER FÖDDA 1977-2018	37
2	HÄLSOENKÄT 2013	40
3	HÄLSOENKÄT 2017/2018	44
4	TIBETANSK MASTIFF AGRIA BREED PROFILES VETERINÄRVÅRD 2011-2016	47
5	SJUKDOMAR, ALLMÄN INFO	59
6	SKK:S UTLÅTANDE INFÖR REVIDERING	62

IMPORTER FÖDDA 1977-2018 BIL. 1

TIKAR	IMPORT	FÖDD	AVKOMMOR
Ausables Mathilda	USA	1977	8
Marty of Jamars	England	1990	26
Of Zlazano Yatung	Finland	1995	1
Ferus Locis Hertta	Finland	1998	9
Of Zlazano Gunja	Finland	1999	-
Rajakan Chan-Dos	Finland	2001	22
Bheara Dang-Ma Nying	England	2003	-
Do-Khyi From Top of the Worldz' Neferite	Tyskland	2003	-
Do-Khyi From Top of the World X'Isis	Tyskland	2003	10
Lafahhs Lamto Lem-Pa	Holland	2004	9
Dar Shing Canspo	Finland	2004	-
Sobarma Dhatse	England	2005	-
Dar Shing Juqes	Finland	2005	10
Hallahelmen Ragtime Rosie	Finland	2005	-
Dtsampo Z Kacinsk'e Louky	Tjeckien	2006	-
Dambu Dawa Z Kacinsk'e Louky	Tjeckien	2006	-
Gelukpa De Dzogtchen	Belgien	2007	10
Dakshi Bisurman	Polen	2007	-
Chilcoot Esteri	Finland	2007	-
Anju Gangpori	Tjeckien	2008	-
Chilcoot Fanta	Finland	2008	7
langpa De Dzogtchen	Belgien	2009	-
India Bisurman	Polen	2009	-
Buggy Od Dolansk'e ho Jezu	Tjeckien	2010	-
Shang Yu's Ache Lhamo	Finland	2010	-
Saras Himalaya's Athena	USA	2010	6
Lady Nala	Norge	2011	-
Woollinoze Yoga Bod Khyi	England	2011	-
Sierra's Disa Joy To Bod Khyi	USA	2012	14
Saras Eternity	Indien	2012	-
Khyi Sangmu's An Alida	Danmark	2012	-
Gemmas Co Daalia	Estland	2013	21
Cassandra Strazcez Tibetu	Tjeckien	2013	-
Rinchen Tinka Gangkar	Slovakien	2013	-
Obo Shi Quiao Amdo Khyi	Italien	2014	-
Tseepo Umako Ser Seba	Estland	2014	5
Chenporewa Tibetan Trick N Treat	Estland	2014	-
Hanumila's Nani Shava Shakya	Finland	2015	7
Chanel Iz Chantoo-Park	Kina	2015	-
Unnathi Bucnovaska Of Yushu	Slovenien	2015	-

Lhuntse Embla Drokpa	Italien	2017	-
Best Timas Illiana	Ryssland	2017	-
Dostiya Brave & Proud	Polen	2017	-
Agelinda Cara	Estland	2017	-
Tashi Lhamo Bachito	Polen	2017	-
Ambra Dzokhang	Polen	2017	-

HANAR	IMPORT	FÖDD	AVKOMMOR
Gesar's Kunga	Schweiz	1980	8
Conrikyi Kom-Po	England	1987	50
Of Zlazano Linghchain	Finland	1997	1
Of Zlazano Ya-Mtshan	Finland	1996	-
Uschangou de New Flame	Holland	1996	27
Mei Dan Ilmarinen	Finland	2003	-
Sobarma Black Caesar	England	2003	-
Orson Bohemia Sirage	Tjeckien	2004	9
Dar Shing Jo-Jo	Finland	2005	-
Hallahelmen Rigoletto	Finland	2005	-
Cenge Z Kacinsk'e Louky	Tjeckien	2006	-
Fuzhulung De Dzoztchen	Holland	2006	-
Editoprinceps Of Temple Garuda	Italien	2006	-
Seng Khri Atsi	Ungern	2006	5
Tejakes Versace	Finland	2006	-
Fu-Hsing Sundari	Tjeckien	2006	-
Chiranjiv Bisurman	Polen	2007	-
Ganzi Sundari	Tjeckien	2007	-
Chilcoot Eelis	Finland	2007	-
Chilcoot Felix	Finland	2008	18
Lafahhs Varada	Holland	2009	22
Sierra's Viking He Who Travelled	USA	2009	-
Ba-Run Dewi Mahakala	Polen	2009	-
Namahu's Boigga'	Finland	2010	-
Gang Du De Bang Bu	Frankrike	2011	-
Woollinoze Yorek Ice Bear	England	2011	9
Lawang De Dzoztchen	Belgien	2012	10
Kamal Moonlight	Polen	2012	-
Herman Du Domaine De Toundra	Frankrike	2012	-
Zoltan Bisurman	Polen	2012	-
Status Benevoles Taiyang	Estland	2013	14
Sang Se Sang K'Tzibo	Polen	2013	-
Sang Se Sang Kamlang	Polen	2013	-
Djulivan Bisurman	Polen	2013	-
Chenporewa Rai Rinpoche	Estland	2013	5
Legenda Tibeta Temudzhin	Ryssland	2014	6

Chenporewa Tibetan Tadeo	Estland	2014	-
Samantabhadra's Xenjang Pombo	Tyskland	2015	-
My Little Hippo Made in Tibet	Polen	2016	-
Pa Vasco Namado	Polen	2016	5
Manam Ask Drokpa	Italien	2017	-
Seng Khri Qionliyan	Ungern	2017	-
Dionysos To Bod Khyi Brave & Proud	Polen	2017	-
Quiang Shi Chant De Noel	Finland	2017	-

HÄLSOENKÄT 2013

BIL. 2

HÄLSOSTATUS TIBETANSK MASTIFF 2013

Hälsoenkäten utformades av avelscommitén (2013) och mailades sedan ut till TMK:s medlemmar under 2013. Ifyllda hälsoenkäterna mailades in till klubben eller lämnades in under TM-träffen 2013. På hemsidan, FB och i SvKTR:s tidning fanns en uppmaning till alla att skicka in hälsoenkäter på dem som ägde eller har ägt tibetansk mastiff. Klubben fick sammanlagt in 34 st hälsoenkäter, varav 24 st var tikar och 10 var hanar.

SYFTE MED HÄLSOENKÄTERNA

Syftet med hälsoenkäterna var att ta reda på hälsostatusen hos den svenska tibetanska mastiffen. Vilka sjukdomar finns? En annan viktig aspekt var att ta reda på om det fanns några problem angående mentaliteten. Intressant var också att ta reda på vad vi använder rasen till i Sverige.

Vi kommer här att redovisa det som framkommit i hälsoenkäterna. Enligt rekommendation från SKK kommer inga resultat att anges i %, då vi utifrån ett litet underlag (34 st) sammanställt hälsoenkäterna.

ANVÄNDNINGSSOMRÅDE

34 (24 tikar, 9 hanar) inkomna hälsoenkäter uppgav att deras tibetanska mastiffer var till sällskap/familjehundar. 18 tikar och 4 hanar användes till avel. 22 tikar och 6 hanar ställdes ut på hundutställningar. 9 tikar och 3 hanar var gårdsväktare/vakthundar. 1 tik och 1 hane tränades i personsök och 1 tik tränade lydnad, 1 tik tränade agility, 1 tik tränade spår och 1 hane var tjänstehund.

Användningsområde	Tik	Hane
Sällskap/familjehund	24	9
Avel	18	4
Hundutställning	22	6
Gårdsväktare/vakt	9	3
Personsök	1	1
Lydnad	1	
Tjänstehund	1	
Agility	1	
Spår	1	

ALLMÄNTILLSTÅND

20 av 24 tikarna och 7 av 10 hanar uppgavs ha ett mycket gott allmäntillstånd. 5 av 24 tikar och 2 av 10 hanar hade ett gott allmäntillstånd och 1 av 10 hanar hade ett dåligt allmäntillstånd. Inga tikar rapporterades ha ett dåligt allmäntillstånd

Allmäntillstånd	Tik	Hane
Mycket gott	20	7
Gott	5	2
Dåligt	-	1

ÖGON

Av totalt 24 tikar hade 12 ögonlysts och av totalt 10 hanar hade 4 ögonlysts. Alla som ögonlystes fick resultatet UA.

HÖFTLEDSRÖNTGEN (HD)

17 tikar av totalt 24 st och 8 av 10 hanar hade röntgat sina höfter. Om hunden har olika resultat på höfterna har de placerats i den tabell med det "sämsta" resultatet, som även SKK registrerar i "Hunddata". Resultat inom parentes visar båda höfternas resultat. Se tabell nedan:

Röntgenresultat	Tik	Hane
A	5	2
Fri	1	-
UA	-	1
B	8 (varav 3 A/B)	3
C	1	2 (varav 1 B/C)
D	2	-
E	-	-

Av de 16 tikarna som röntgat sina höftleder, var det 3 st som hade dysplasi (1 med C och 2 med D) och 14 st som var fria från dysplasi dvs A-, B-höfter och fria. Av de 8 hanarna som röntgades hade 2 dysplasi (C+B/C), och 6 var fria från dysplasi med A-höfter och UA.

ARMBÅGSRÖNTGEN (ED)

16 av totalt 24 tikar och 7 av totalt 10 hanar har röntgat sina armbågar. Tabellen visar det "sämsta" resultatet av armbågarna, inom parentes redovisas båda armbågarna.

Armbågsresultat	Tik	Hane
0 + UA	14	6
1	1 (0/1)	1 (0/1)
2	-	-
3	1 (1/3)	-

2 av de sammanlagt 16 tikarna som röntgats hade dysplasi i en eller båda armbågarna (0/1 och 1/3), 13 av tikarna visade på helt fria armbågar. 1 hane av de sammanlagt 7 röntgade hade dysplasi på ena armbågen (0/1) och 6 var fria på båda armbågarna.

SJUKDOMAR OCH HÄLSOPROBLEM

Sjukdomar och hälsoproblem som uppgivits hos den svenska tibetanska mastiffen ser ni i nedanstående tabell.

Sjukdom/hälsoproblem	Tik	Hane
Artros i tår	1	-
Borrelia	-	1
Cancer/elakartad tumör	2	-
Furenculos	-	1
Grav hd + ed + benpålagringar	1	-
Hjärtfel	-	1
Hypotyreos	1	1
Kennelhosta	1	2
Korsbandsskada	2 (1 olycka)	-
Krampanfall/epilepsi	-	1
Livmoderinflammation	1	-
Magproblem (p g a stress vid löptid)	-	1
Nedslitna höfter p g a medfödd defekt i övre lårben	-	1
Patellaluxation	1	-
Spondylos	1	-
Svullnad efter Expot behandling	1	-
Ögonproblem (enstaka tillfällen)	-	1
Öronproblem (enstaka tillfällen)	-	4
Öronproblem mer än 1 ggr/år	1	-

BETEENDE/MENTALITET

Problembeteende/mentalitet	Tik	Hane
Skotträdd (inkl. åska, raketer)	1	1
För mycket vakt	2	-
Skygghet/rädsla	2	-
Långsint efter provokation	-	-
hundilska	-	1
Osäkerhet (hundar/människor)	1	-

1 hane uppgavs ha följande beteendeproblem: skotträdsla, skygghet, hundilska, skällighet) innan medicin sattes in för hypotyreos. Vilket inte är redovisat p g a problemen hade samband med sjukdom och efter medicin satts in, uteblev beteendeproblemen.

ORSAKER TILL DÖDSFALL

7 hundar (5 tikar och 2 hanar) avlivades p g a sjukdom, 1 tik omkom i olycka och 1 tik dog av hög ålder. 2 hundar avlivades p g a beteende 1 tik hade för mycket vakt och 1 hane p g a hundilska.

Orsaker till dödsfall	Tikens ålder	Hanens ålder
Cancer/tumör	11 år, 9 år	
För mycket vakt	7 år	

Hjärtproblem		10 år
Olycksfall	8 år	
Grav HD, ED och pålagringar	2,5 år	
Hundilska (långsint ef. provokation)		2 år och 1 mån
Patellaluxation	9 mån	
Korsband	3 år (olycka)	6 år
Nedslitna höfter		4 år
Naturlig p g a hög ålder	13 år	

STERILISERING/KASTRERING

1 hane uppges ha kastrerats p g a bekvämlighet. 1 tik hade steriliserats p g a livmoderinflammation och 1 tik p g a skendräktighet som hon mårde dåligt av.

Alla 10 hanarna uppgavs ha två testiklar i pungen, ingen var kryptorchid.

DISKUSSION UPPFÖDARMÖTE 2015-03-22

Denna sammanställning diskuterades på uppfödarmötet 2015-03-22. Följande åsikter framkom angående sammanställningen:

1. Någon form av kodning av inlämnade hälsoenkäter, för att enbart behöva skicka in en hälsoenkät per hund och inte behöva skriva en ny inför nästa gång insamlandet av hälsoenkäterna sker.
2. Smidigare att fylla i hälsoenkäten online.
3. Att man inför revidering av RAS har en sammanställning klar att ha med, ex nästa revidering för RAS är 2018 och då samla in hälsoenkäter 2017.
4. Enbart ha med ärftliga sjukdomar och följsjukdomarna till dem.
5. Skriva ålder på hundarna.

HÄLSOENKÄT 2017/2018

BIL. 3

1. HAR DU LÄMNAT SVAR FÖR DEN HÄR HUNDEN I TIDIGARE ENKÄT?

Ja 12/99

Nej 87/99

2. ANTAL SVAR PER FÖDELSEÅR

1992: 1	2000: 2	2005: 3	2009: 3	2012: 5	2015: 14
1995: 1	2003: 9	2007: 4	2010: 3	2013: 8	2016: 9
1997: 4	2004: 5	2008: 7	2011: 6	2014: 12	2017: 2
1999: 1					

3. AVLIDNAS LIVSLÄNGD (33/99)

0 år: 2	1 år: 1	2 år: 2	3 år: 2	5 år: 2	6 år: 1
7 år: 3	8 år: 1	9 år: 4	10 år: 4	11 år: 4	12 år: 2
13 år: 3	ej angivet: 2				

4. HUNDENS ALLMÄNNA HÄLSOTILLSTÅND

Alltid frisk och välmående: 76/99

Inga sjukdomar av betydelse: 8/99

Sjukdomar som inte påverkat vardagen: 5/99

Sjukd. som påverkat vardagen: 6/99

Diverse kommentarer: 4/99

5. SKÖTSELN OCH VARDAGSLIVET

Som väntat: 93/99

Lättare än väntat: 3/99

Svårare än väntat: 3/99

6. DÖDSORSAK (33/99)

Avlivning: 26/33

Hög ålder: 4/33

Sjukdom/skada/olycka: 3/33

7. ORSAK TILL AVLIVNING (25/33)

Sjukdom: 17/25

Mentalitet: 2/25

Kunde inte leva ett fullgott liv: 6/25

Kunde inte leva ett fullgott liv: 6/25

8. 3 ÅTERKOMMANDE SJKDOMSORSAKER FÖR AVLIVNING

Korsbandsbristning: 3/33

Höftledsdysplasi: 2/3

Levercancer: 2/33

9. OBDUKTION VID AVLIVNING

6/33

10. MEDFÖDDA FEL

Inga medfödda fel: 93/99

Coxa valga: 1/6

Navelbräck: 1/6

Kohasig, allergi: 1/6

Epilepsi: 1/6

Porta cavashunt: 1/6

Kroksvans: 1/6

11. ANMÄRKNING VID VALPBESIKTNING

Ingen anmärkning: 96/99

Utslag: 1/3

Lindrig navelbräck: 1/3

Smärta i ben: 1/3

12. HUDPROBLEM (16/99 EV MULTIPLA)

Öroninflammation: 6/16   Hotspot: 5/16   Demodex: 4/16
Klåda (hormonell): 1/16   Rävskabb: 1/16   Furunkulos: 1/16

13. MUN, TÄNDER, SVALJ- BESVÄR (2/99)

Tonsillit: 1/2   Avlägsnat valphörntänder: 1/2

14. MAG-TARM-KANALEN (3/99)

Känslig mage: 2/3   Kräkningar vid hög ålder: 1/3

15. HAR HÖFTER RÖNTGATS PÅ HUNDEN?

Ja: 52/99   Nej: 26/99   Hunden för ung: 11/99

16. HAR ARMBÅGAR RÖNTGATS PÅ HUNDEN?

Ja: 40/99   Nej: 48/99   Hunden för ung: 11/99

17. RESULTAT AV HÖFTLEDSRÖNTGEN (52/99)

A/A: 24   B/A: 1   C/B: 2   D/B: 2   Ej till SKK: 3
A/B: 1   B/B: 11   C/C: 5   D/D: 2

18. RESULTAT AV ARMBÅGSRÖNTGEN (39/99)

0/0: 32   1/0: 3   3/3: 1   Ej till SKK: 1
1/1: 2

19. RÖRELSEORGANEN, BESVÄR (12/99)

Coxa valga: 1/12   Växtstörning höft: 1/12   Patellaluxation: 1/12
Spondylos: 1/12   FPC: 1/12   Skelettdefekt has: 1/12
Korsbandsskada: 2/12   Korsband, artros: 2/12   Korsband, spondylos: 1/12
FPC, OCD, artros: 1/12

20. SPORRAR (43/99 AV DESSA HADE INGEN BESVÄR AV SINA SPORRAR)

Inga: 56/99   Fram: 37/99   Bak: 1/99   Dubbla: 3/99   1 bak, 1 fram: 2/99

21. HJÄRT- OCH KÄRLSJKDOMAR (1/99)

Åldersskäl, svagt hjärta 1/1

22. ANDNINGSGRANEN, BESVÄR (0/99)**23. URINVÄGAR, REPRODUKTIONSORGAN, BESVÄR (4/99)**

Prostatahyperplasia, prostatit: 1/4
Livmoderinflammation, endometrios: 2/4
Upprepade urinvägsinfektioner: 1/4

24. ÄR HUNDEN STERILISERAD/KASTRERAD?

Ja, kirurgiskt: 8/99   Nej: 91/99

25. ANLEDNING STERILISERING/KASTRERING (8/99)

Förebygg. syfte, undvika sjukdomar: 2/8
Praktiska skäl + förebyggande syfte: 1/8

Livmoderinflammation: 2/8
Praktiska skäl: 1/8

Ylande, matvägrande, dåligt allmäntillstånd: 1/8

Vet ej: 1/8

29. FÖRÄNDRING EFTER STERILISERING/KASTRERING (8/99)

Bättre: 2/8

Likadant: 4/8

Ej känt: 2/8

30. NEUROLOGISKA SJUKDOMAR (2/99)

Epilepsi: 2/2

31. INRE ORGAN, SJUKDOMAR/BESVÄR (2/99)

Blodpropp i benet: 1/2

Underfunktion av lever: 1/2

32. HORMONELLA STÖRNINGAR (3/99)

Hypotyreos: 3/3

33. IMMUNSYSTEMET

Inga besvär: 99/99

34. TUMÖRER (2/99)

Tumör hud: 1/2

Tumör mjälte/lever: 1/2

35. BLODPROV SKICKATS TILL GENBANK

Ja: 18/99 (varav 17 till Finland)

Tibetansk Mastiff Agria Breed Profiles

Veterinärvård 2011-2016

Agria

Agria försäkringsdata – Rasstatistik Hund: 2011-2016 Tibetansk Mastiff

Frekvenser och mått är baserade på data från Agria Djurförsäkring, Sverige. Det primära målet avseende Breed Profiles är att tillhandahålla underlag för svenska rasklubbar till deras hälsoarbeten inom sina raser. De första Breed Profiles överlämnades till Svenska Kennelklubben och respektive rasklubbar (80 stycken raser, 1995-2002). Uppdateringar (1995- 2006, fler än 100 stycken raser; 2006-2011, fler än 130 stycken raser) har förmedlats inom Sverige, Norge, Danmark och Finland samt Storbritannien. Denna version (2011-2016) kommer bli tillgänglig på flera språk.

Stor vikt har lagts vid att beräkna statistiska mått med vetenskapligt accepterade metoder. Ingående data påverkas dock av försäkringsvillkor, nyteckningsdatum, djurägarens beslut avseende veterinärbesök liksom val av behandling samt tillvägagångssätt när veterinär ställer diagnos och behandlar djuret. Dessa faktorer kommer därför att variera över tid.

För att minska risken för feltolkning presenteras materialet huvudsakligen i form av en jämförelse mellan respektive ras och gruppen Alla Raser. Det antas att förändringar eller influenser kommer vara liknande mellan raserna. Eftersom detta är den fjärde presentationen av rasstatistik för hundar och flera är möjliga, menar vi att denna form av jämförelse är den lämpligaste, för att förebygga fel- eller övertolkning av statistiken.

Breed Profiles 2011-2016 presenteras i liknande format som den tidigare uppdateringen 2006-2011. Se nedan för en närmare beskrivning av hur frekvensen beräknats; Det väsentliga är att materialet är relativt konstant vid beräkning av en sjukdoms förekomst. Det innebär att ett djur endast registreras en gång per diagnoskategori. Läsaren kommer att vilja veta om sjukdomsfrekvensen för hans eller hennes ras ökar eller minskar över tid. Till följd av kontinuerliga förändringar i databasen och försäkringsvillkor, kan endast jämförelser mellan rasens frekvens och gruppen Alla Raser göras. Den relativa frekvensen (risken) jämförd med Alla Raser i de tidigare uppdateringarna (1995-2006; 2006-2011) kan jämföras med motsvarande i denna version (2011-2016). Skillnader mellan rasen och Alla Raser kan orsakas av förändrad sjukdomsfrekvens i rasen, i Alla Raser eller både och. Dock så är tydliga förändringar i rasens risk värda att notera då hela dataunderlaget omfattar mer än 1,76 miljoner År-under-Risk.

Bakgrund och tolkning

Frekvensen är beräknad på djur-År-under-Risk (ÅUR) vilket avser den tid som varje djur var försäkrat under perioden 2011-2016. Ett djur som är försäkrat i ett år genererar 1,0 ÅUR, ett djur försäkrat i ett halvår genererar 0,5 ÅUR. Frekvenser anges som antal djur som registrerat en händelse (veterinärvård eller liv) per 10 000 ÅUR.

Ett djur som har en eller flera händelser inom en diagnoskategori räknas endast en gång per kategori, men räknas separat inom varje ny diagnoskategori. Kategorier med färre än 8 stycken ersättningsbara djur redovisas inte. En ras kan innehålla flera päls- eller storleksvarianter.

De frekvenser som används för att mäta liv- respektive veterinärvårdshändelser är Mortalitet och Morbiditet. Mortalitet: Antal dödsfall per 10 000 ÅUR.

Morbiditet: Antal djur med en eller flera veterinärvårdshändelser (VVH) per 10 000 ÅUR.

För att tolka de horisontella stapeldiagrammen (diagram 1, 2, 3, 5, 7) där rasen jämförs med Alla Raser gäller att: Ju längre stapeln sträcker sig åt höger, desto vanligare är diagnosen/tillståndet (högre frekvens). Om stapeln för den enskilda rasen är ungefär lika lång som stapeln för Alla Raser så är tillståndet lika vanligt för denna ras som för Alla Raser. För tillstånd där rasens stapel är längre än för Alla Raser, har rasen en ökad risk jämfört med Alla Raser. Om stapeln för rasen är kortare, har rasen en lägre risk att drabbas jämfört med Alla Raser. Diagram 4, 6 och 8 kvantifierar risken för den enskilda rasen jämfört med Alla Raser (Relativ Risk; för tolkning se diagram 4).

Notera: Ingen bedömning av 'statistisk signifikans' har gjorts.

Notera: Det finns ingen övre åldersgräns för hur länge ett djur kan vara veterinärvårdsförsäkrat, men antalet försäkrade djur sjunker med stigande ålder. Livförsäkringen upphör automatiskt att gälla vid en viss ålder, beroende på ras. Begränsningar i försäkringsvillkor påverkar statistiken, exempelvis ersätts inte alla beteendeproblem eller förebyggande/profylaktiska åtgärder från försäkringen och inkluderas därför inte i statistiken. Veterinärvårdshändelser (Morbiditet) är besök där kostnaden överskred den fasta självrisk och ett skadeärende hanterades av försäkringsbolaget. Dödsfall (Mortalitet) inkluderar generellt endast livskador där en veterinär angivit dödsorsak, men i vissa akuta sjukdoms- eller olycksfall förekommer det att djurägaren och vittnen skriftligen intygat att djuret dött.

För att få en helhetsbild av rasens hälsoläge måste läsaren ta del av informationen i [Breed Profiles](#), men också läsa om hälsoproblem i rasen publicerade av andra källor. Det är särskilt viktigt för raser med ett litet antal försäkrade djur.

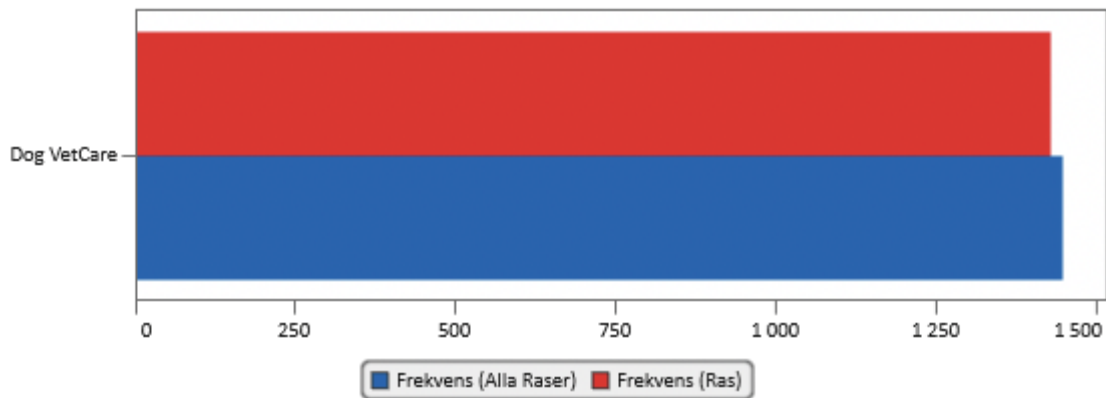

Diagram 1: Total Morbiditet (per 10 000 ÅUR) – Tibetansk Mastiff och Alla Raser 2011-2016

Tibetansk Mastiff

Alla Raser

År-under-Risk 2011-2016 (hela perioden) Tibetansk Mastiff: 250 < 500
Alla Raser: 1,76 miljoner

Relativ Risk Morbiditet för Tibetansk Mastiff jämfört med Alla Raser: 0,99

Tolkning: Relativ Risk beskriver graden av ökad eller minskad risk av händelser för individer i rasen jämfört med Alla Raser. Till exempel innebär en Relativ Risk på 2 att risken i rasen är två gånger så hög som hos Alla Raser. En Relativ Risk mindre än 1 betyder att individer i rasen har en lägre risk jämfört med Alla Raser.

Morbiditet mellan 2011-2016

Tibetansk Mastiff: 1 430 per 10 000 ÅUR Alla Raser: 1 448 per 10 000 ÅUR

Tolkning: Använd denna information för att få en överblick av rasens hälsa jämfört med Alla Raser. Är till exempel Morbiditeten lägre, högre eller ungefär densamma som för Alla Raser?

Notera: Mortalitet uttrycker frekvensen av dödsfall och Morbiditet uttrycker frekvensen för en eller flera VVH.

Diagram 2: Total Morbiditet (per 10 000 ÅUR) per kön – Tibetansk Mastiff och Alla Raser 2011-2016

Medianålder (år) vid första VVH Tibetansk Mastiff: 4,8
Alla Raser: 5,2

Definition: Morbiditet - första VVH inträffade för 50% av djuren före denna ålder och för 50% efter.

Tolkning: Jämför rasen med Alla Raser.

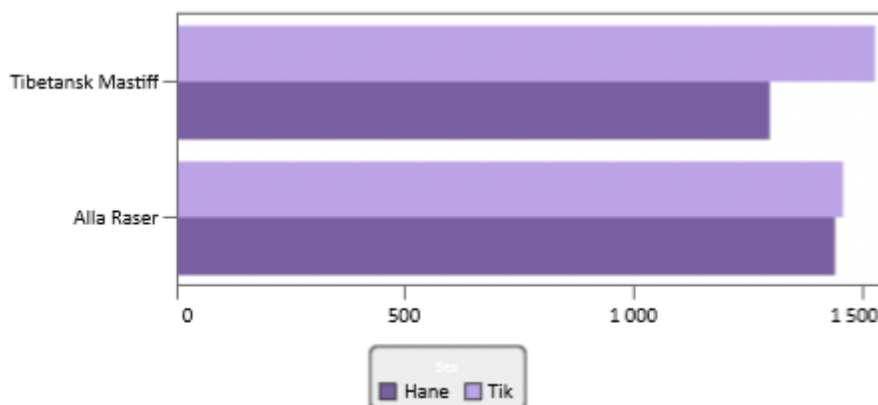
Notera: Avseende Morbiditet (VVH) kan värdet var något överskattat eftersom vissa djur haft en liknande händelse innan observationsperioden påbörjades.

Tolkning: Jämför mellan könen inom rasen. Jämför även hanar och honor inom rasen mot könen i Alla Raser. Om det finns skillnader, överväg generella och specifika orsaker till sjukdom (diagram 3-8) för förklaringar. Notera: Information om kastrering/sterilisering saknas.

Median medelålder (år) av försäkrade djur Tibetansk Mastiff: 2,8
Alla Raser: 4,2

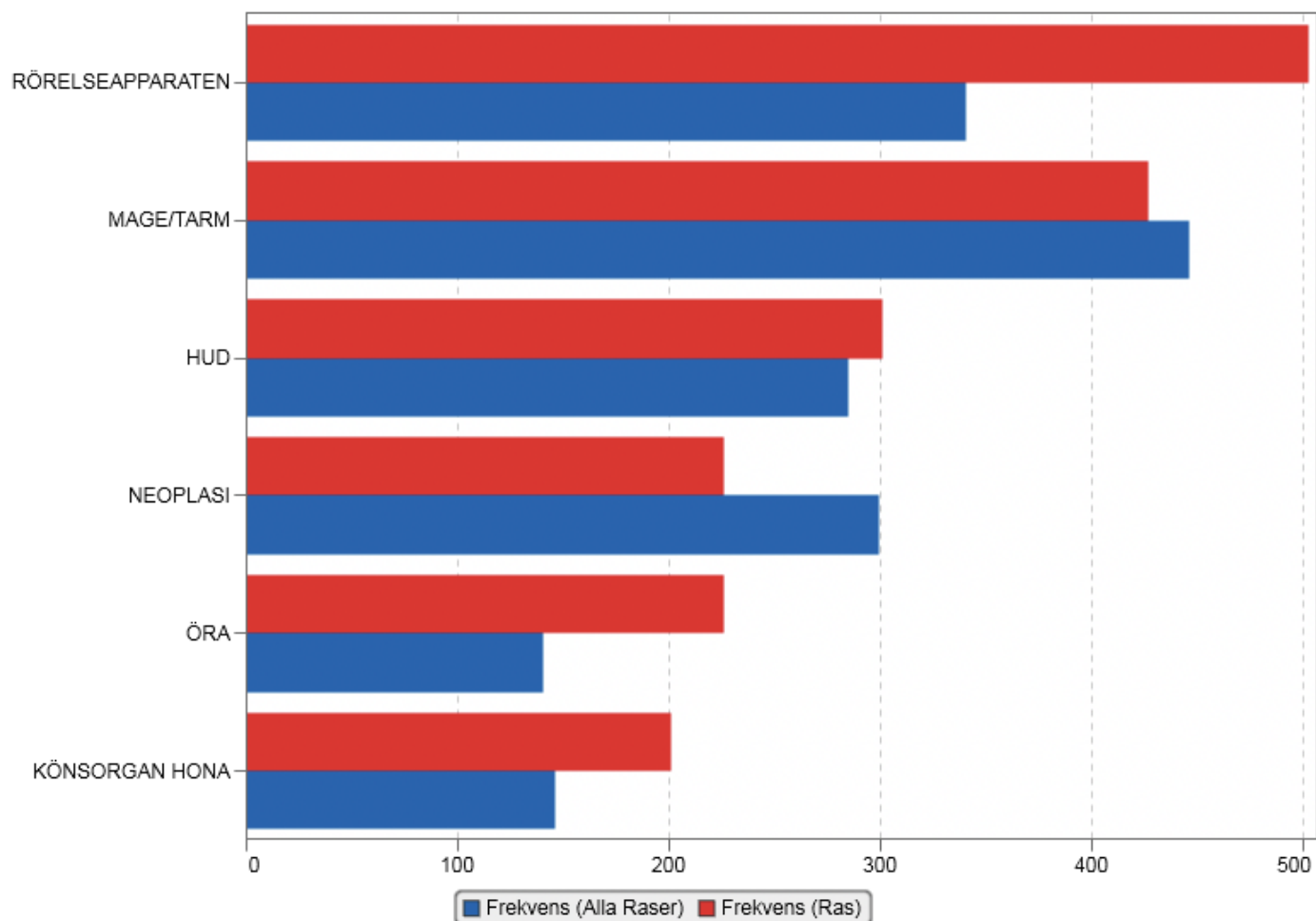
Definition: 50% av djuren hade en medelålder som var lägre och 50% högre än värdet som anges ovan.

Tolkning: Är den försäkrade populationen av denna ras ungefär lika gammal, yngre eller äldre jämfört med Alla Raser?

Agria

Diagram 3: Morbiditet (per 10 000 ÅUR) för Generella Orsaker (Nivå 3) – Tibetansk Mastiff och Alla Raser 2011-2016

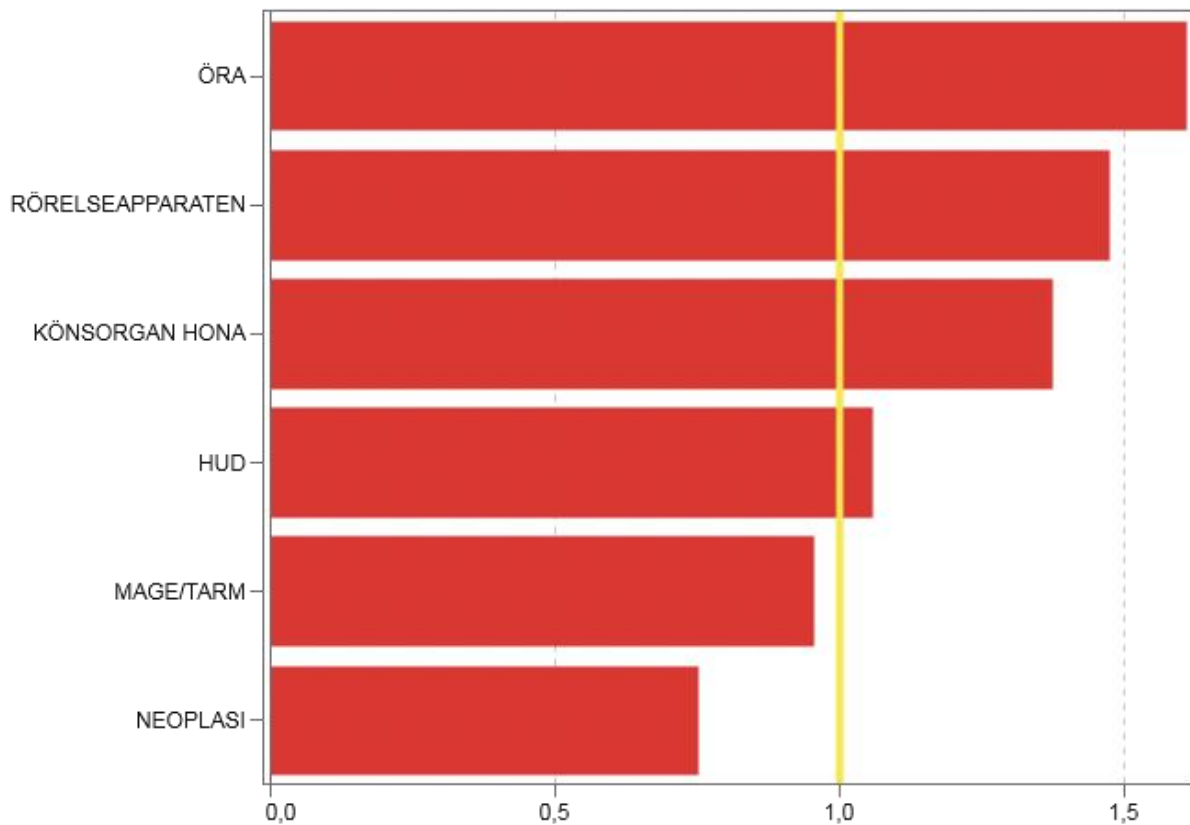
Notera: Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

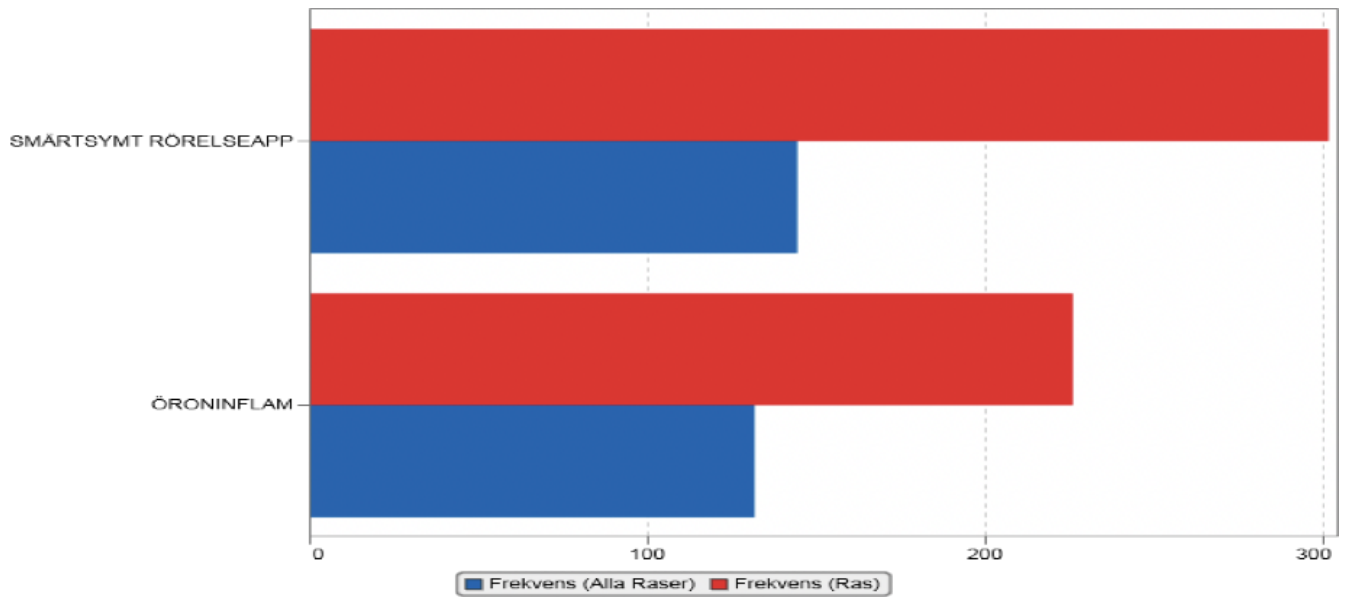
Diagram 4: Relativ Risk Morbiditet för Generella Orsaker (Nivå 3) – Tibetansk Mastiff jämförd med Alla Raser 2011-2016

Tolkning: Den gula linjen är baslinjen för risken hos Alla Raser; Om den röda stapeln sträcker sig till höger om den gula linjen har rasen en ökad risk jämfört med Alla Raser. Om den röda stapeln sträcker sig till "2" betyder det att risken i rasen är dubbelt så hög som för Alla Raser.

Notera: Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

Diagram 5: Morbiditet (per 10 000 ÅUR) för Specifika Orsaker (Nivå 1) – Tibetansk Mastiff och Alla Raser 2011-2016

SMÄRTSYMT RÖRELSEAPP

ÖRONINFLAM

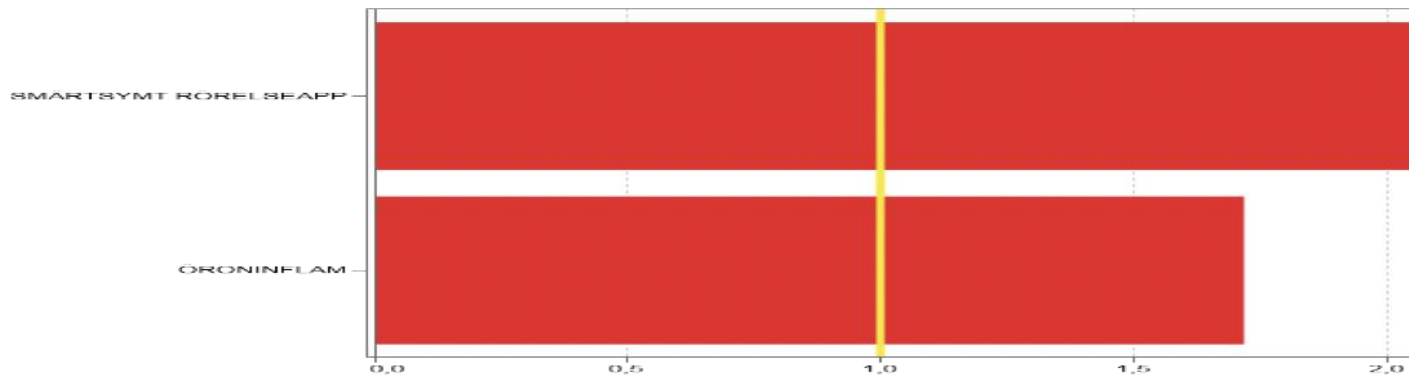
0 100 200 300

■ Frekvens (Alla Raser) ■ Frekvens (Ras)

Notera: Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

Diagram 6: Relativ Risk Morbiditet för Specifika Orsaker (Nivå 1) – Tibetansk Mastiff jämförd med Alla Raser 2011-2016

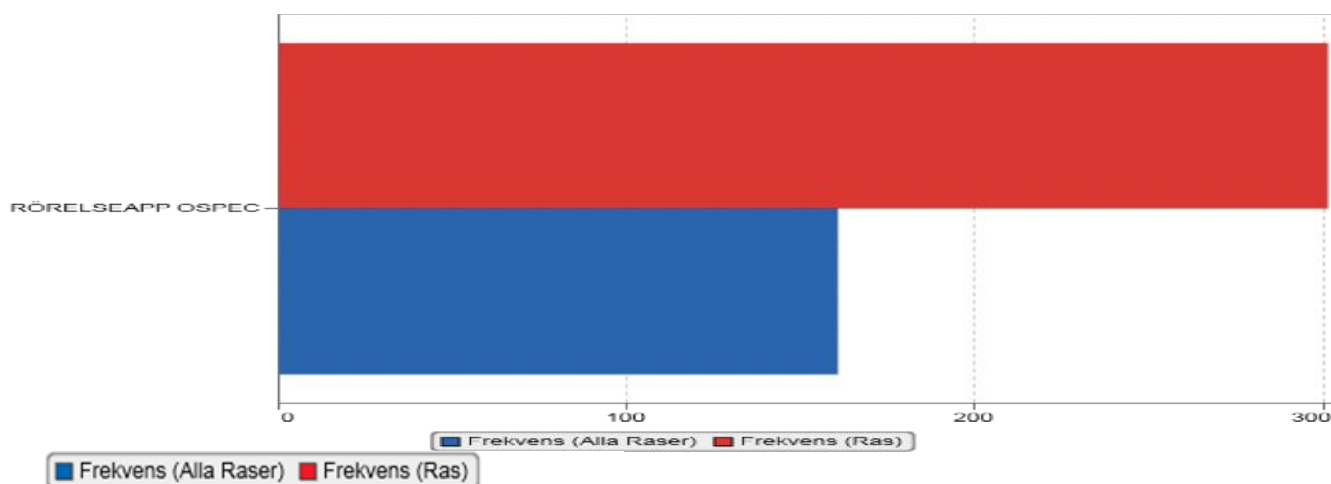

Tolkning: Som för diagram 4.

Notera: Sällsynta åkommor som uppträder sporadiskt kan uppfattas som hög Relativ Risk. Jämför med föregående diagram för att avgöra hur vanlig åkomman är såväl som dess Relativa Risk. Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

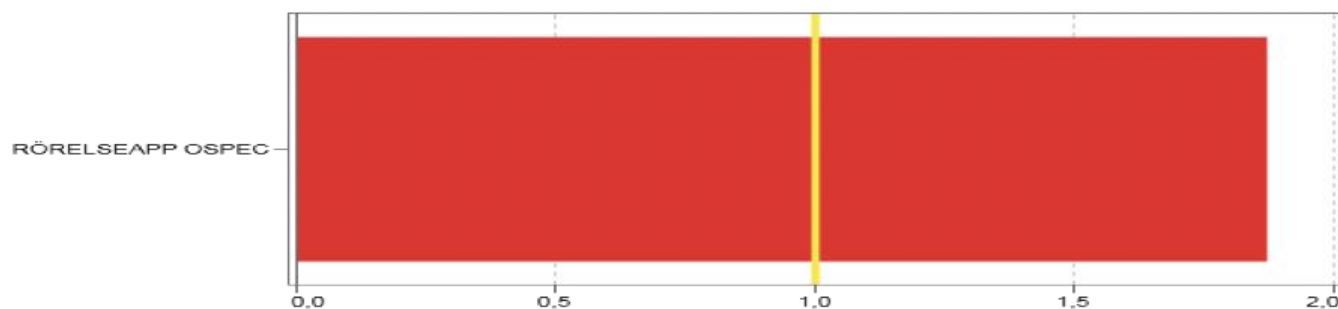
Diagram 7: Morbiditet (per 10 000 ÅUR) för Symtom från Rörelseapparaten – Tibetansk Mastiff och Alla Raser 2011-2016

Notera: "Rörelseapp/ospec" innebär att veterinären inte angav ett specifikt område eller diagnos alternativt att det fanns symtom från två områden eller fler. Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

Diagram 8: Relativ Risk Morbiditet för Symtom från Rörelseapparaten – Tibetansk Mastiff jämförd med Alla Raser 2011-2016

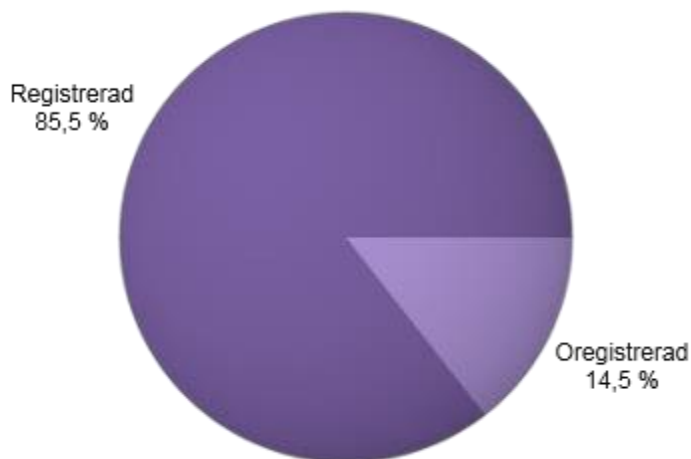
Tolkning: Som för diagram 4.

Notera: Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

Diagram 9: Andel (År-under-Risk) av Tibetansk Mastiff med ett registreringsnummer från en kennelklubb

10/20/2016 10:05

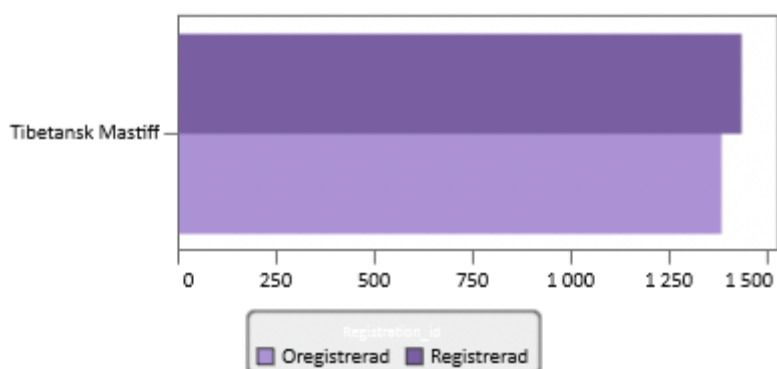
Diagram 10: Total Morbiditet för Registrerade och Oregistrerade

– Tibetansk Mastiff 2011-2016

Tolkning: I detta diagram jämförs frekvensen av händelser (Morbiditet) mellan djur som har ett registreringsnummer och de som saknar registreringsnummer. Skillnader kan delvis bero på olika åldersfördelning i de två grupperna (se ovan).

Median medelålder (år) av försäkrade djur

Medianålder (år) registrerade: 4,0 Medianålder (år) oregistrerade: 1,2

Agria

HÖFTLESDYSPLASI

Höftleden omfattas av lårbenshuvudet, höftledsskålen och sammanlänkar bäckenet med bakbenet. Höftledsdysplasi (HD) är en utvecklingssjukdom som drabbar den växande valpen och innebär att höftleden inte utvecklas normalt. Det kan resultera i att höftledskulan inte kommer att passa in i höftledsskålen på korrekt sätt eller att leden blir för grund med en plan form. Vissa individer kan även ha en kombination av båda dessa defekter. Följden blir att leden inte fungerar optimalt. I höftleden kan det även uppstå inflammationer (osteoartrit) vilket kan leda till stelhet, nedsatt rörlighet och i värsta fall hälta. Inflammationen kan också leda till att det bildas benpålagringar runt leden.

Att leden inte utvecklas normalt har flera orsaker, men man vet att en individs genetiska disposition är viktig. Därutöver bidrar miljöfaktorer såsom utfodring och motion, men man vet inte exakt hur dessa faktorer inverkar. Det som från början kan vara till exempel slappa ligament tror man är en av orsakerna till att HD utvecklas. Detta på grund av att de slappa ligamenten inte håller höftkulan på plats ordentligt och därför passar höftkulan dåligt in i skålen vilket i sin tur leder till en felaktig utveckling av ledkulan och höftledskulan.

Hundar med defekta höfter kan få problem när de blir äldre eftersom osteoartriten och pålagringarna successivt ökar med åldern, men även unga hundar avlivas på grund av grav HD som redan tidigt ger smärta och begränsar livskvaliteten. Det finns också typiska rörelsemönster hos en hund med HD och det är exempelvis "bunnyjumpings" det vill säga att hunden gör kaninhopp. Ett annat exempel är att hunden under galopp, skritt och trav väljer "hawaii dancer-gången" vilket innebär att den vickar fram och tillbaka med bakkroppen när den rör sig. Det medför att ländryggen får ta rörelsen istället för höftleden som gör för ont att använda. En hund med HD och som har ont visar ofta en ovilja att röra sig överhuvudtaget, hunden försöker spara på den onda höften och undviker att sträcka ut benet bakåt då detta gör för ont. Om hunden uppvisar stelhet efter vila är det på grund av inflammation i leden/lederna. Stelhet och avvikande rörelsemönster är tecken på att hunden hittat tekniker för att avlasta de värkande lederna, ett annat tecken är om hunden utvecklat mer muskelmassa i sin framdel än sin bakdel vilket kan tyda på smärta eller värk från höftlederna. Hältan är också ett tecken på smärta, men det kan vara svårt att se om hunden har ont på båda sidorna. Hundar med dåliga höftleder kan också ha mera ont efter att de motionerat lite hårdare eller lekt med andra hundar. HD förekommer inom många raser och även om små raser också drabbas är det företrädesvis förekommande hos de storvuxna raserna.

Höftlederna graderas i fem olika grupper, graderingen UA är en gammal beteckning som numera inte används. Normerna bygger dels på passformen mellan lårbenshuvud och lårskål och dels på djupet av lårskålen, det vill säga hur djupt lårbenshuvudet ligger inne i lårskålen.

Gradering av höfterna:
(HD UA – normala höfter)
HD A – normala höftleder

HD B – normala höftleder
HD C – lindring dyplasi
HD D – måttlig dysplasi
HD E - höggradig dysplasi

För att optimera möjligheterna att få en HD-fri hund:

1. Se till att de genetiska förutsättningarna är de bästa: det räcker inte att bara ta föräldrarnas röntgenresultat i beaktande utan även syskons och tidigare avkommors. Hundar kan få HD även om alla nära släktingar är HD-fria, men chanserna är hyfsat goda att få en frisk hund om deras föräldrar och nära släktingar är HD-fria.
2. En växande hund ska inte ha en massa löst hull, anpassa fodermängden till valpens/unghundens behov och. Om man ger för mycket foder växer valpen/unghunden för snabbt och riskerar att bli tjock.
3. Håll hunden i lagom hull och se till att den inte under någon period i sitt liv är överviktig.

ARMBÅGSDYSPLASI

Armbågsdysplasi är en nedbrytande ledsjukdom orsakad av tillväxtrubbningar i de ben som bildar armbågen. Det är ett syndrom där en eller flera sjukliga rubbningar ingår eller samverkar. Oftast ger sig artros i armbågsleden till känna i form av hälta på frambenen vid 5-12 månaders ålder, men ibland betydligt senare och i en del fall inte alls. Hältan kan anta olika karaktärer och kan också vara periodiskt återkommande. Efter en viloperiod uppvisar en del hundar hälta som tilltar något vid rörelse och förvärras betydligt vid tilltagande aktivitet. Emellanåt kan hunden te sig helt besvärfri. Är båda armbågarna angripna är hältan svårare att upptäcka. Man kan även se att en hund som har problem i armbågarna visar en utåtgående rotation av framtassarna i kombination med ett stelt förflyttande av frambenen och en ovilja att belasta frambenen i onödan genom att undvika trava, ta skutt eller landa på frambenen. Om man sträcker hundens armbågsled kan hunden uppvisa tecken på smärta och om man noggrant känner igenom leden kan man eventuellt urskilja en ansvällning vid armbågen. För att kunna ställa en diagnos om vilka problem som finns i armbågarna måste man röntga hunden. Ofta sätts smärtlindring och antiinflammatoriska läkemedel in och ibland kan det krävas operation. Smärtlindrande medicin kan ges de gånger hunden har påtagliga och besvärande symptom, är det frågan om kroniska och grava hältor som inte svarar nämnvärt på insatt behandling kan avlivning bli aktuellt. En led med pålagringar blir aldrig frisk.

Snabb tillväxt hos hundar har visat sig öka riskerna för utvecklandet av olika problem i armbågsleden. Därför är det av stor vikt att försöka dämpa tillväxthastigheten och det gör man lämpligast med att anpassa fodermängden till hundens behov och inte överstiga detta. För att behålla unga hundar i god fysisk kondition bör de inte pressas till aktiviteter som innebär stora påfrestningar för leder i utveckling. Men man ska heller inte överdriva och avhålla hunden från normal motion och rörelseträning, för då förhindrar hunden att utveckla muskler som i sin tur har en stabiliserande

inverkan på leder.

Gemensamt för alla tillväxtrubbningar är att små men väsentliga delar av ledbrosket inte utvecklas normalt eller att det skadas på grund av rubbad utveckling i omgivande benvävnad. Till skillnad mot HD-röntgen kan man endast avläsa ED om det föreligger benpålagringar och sedan gradera dessa. Armbågsledsartros är en onormal förslitning av ledbrosket i armbågsleden som ofta ger upphov till benpålagringar. När pålagringarna tilltar så förändras leden och fortsätter göra det så länge den onormala förslitningen pågår.

PATELLALUXATION

Patellaluxation innebär att knäskålen (patella) kan förflyttas (luxera) från sin normala position. Ett vanligt symptom på patellaluxation är hälta. I de fall luxationen är permanent har knäskålen låsts i sitt läge och de drabbade hundar får en typisk knäande gång. Ibland ser man inga symptom alls. Det finns 2 olika typer av patellaluxation och i båda fallen åker knäskålen ur sin fåra och hamnar antingen på utsidan (lateralt) eller på insidan (medialt) av benet. När detta händer kan man ibland höra att det "knäpper" till i leden.

Veterinären undersöker knäna med sina händer (palpering) och kan därefter utifrån följande gradering göra sitt utlåtande:

Grad 0 normal

Grad 1 patella kan luxeras manuellt men återgår spontant till normal läge

Grad 2 patella kan lätt luxeras antingen manuellt eller spontant och kan förbli luxerad

Grad 3 patella är permanent luxerad

Vid lindrigare fall av patellaluxation kan man själv trycka tillbaka knäskålen i sitt rätta läge när den hamnat i fel position. Vid svårare fall eller om hunden har ont är operation enda alternativet att åtgärda luxationen.

Patellaluxation är med stor sannolikhet ärftlig, men arvs gången har inte kunnat fastställas.

OSTEOCHONDROS

Osteochondros är en tillväxtrubbning i ledbrosket hos den växande hunden och uppträder vanligtvis i åldern 4 – 6 månader. Oftast är det medelstora till stora raser som drabbas och förändringarna sker oftast i armbågs-, bog-, knä- och hasleder. Osteochondros kan även uppkomma hos äldre hundar som redan är friröntgade och inte tidigare visat några symptom. Förklaringen till detta är att en "gammal" osteochondros kommit igång igen, det vill säga en broskbit som tidigare lossnat, lagt sig tillrätta på ett bra sätt och som lossnat igen.

Varje stort ben som ledar mot ett annat ben är täckt med brosk i ändarna, för att benändarna lättare ska glida mot varandra. När benet växer måste även brosket växa. Skelett bildas genom att brosket växer hela tiden och det djupaste brosket omvandlas

successivt till ben, i samma takt som brosket växer. Benen blir därmed längre och brosket i ändarna är hela tiden jämntjocka.

Om hunden har osteochondros betyder det att det blivit fel i omvandlingen av brosk till skelett. Det bildas en stor broskklump som sträcker sig från leden ner i skelettet. Brosk är en levande vävnad, men som saknar blodkärl. Näring får brosket från ledvätskan, men om brosket blir för tjockt når inte ledvätskan ner i hela brosket och de djupast liggande delarna kommer därför att dö. Det döda brosket lossnar från underlaget och resultatet blir ett sår i broskytan i leden. Den döda broskvävnaden orsakar inflammation i leden och beroende av hur stor skadan är kan underliggande skelett exponeras och broskytan på motstående ben börjar skava mot skelettet. Detta är mycket smärtsamt och hunden blir halt, med tiden blir inflammationen i leden värre och hunden utvecklar artros.

Orsakerna till osteochondros är flera. Det finns ärftliga faktorer men det är inte medfött utan betyder att hunden föds med förutsättningarna att drabbas när den kommer upp i den snabbväxande åldern (ca 4 – 6 månader). En hund med denna förutsättning kan utveckla sjukdomen genom att den får foder med för mycket kalk och energi. Även överdriven motion kan vara en orsak.

Hälta som inte går över eller som kommer och går kan vara tecken på osteochondros. Hältan visar sig oftast vid 4 – 6 månaders ålder men kan vara svår att upptäcka för hundägarna. Det kan dröja ytterligare några månader innan man ser någon hälta och då beror det på att ledproblemen har förvärrats. Hältan är också svårare att upptäcka om hunden har ont i båda benen men symptomen kan då vara att hunden ligger/sover mycket, inte vill leka, hältan förvärras efter vila, viss rotation av armbågen och tassens samt svullna leder och smärta när leden vidrörs. En valp som börjar halta bör alltid undersökas av en veterinär om hältan inte gått över på några dagars vila.

Utlåtande över revidering av RAS för Tibetansk Mastiff

Undertecknad har på uppdrag av SKK/AK granskat Tibetansk Mastiffklubbens förslag till reviderad RAS för Tibetansk Mastiff.

Arbetet är korrekt förankrat i klubben. Rasens historia och nuläge, hälsa, mentalitet och exteriör beskrivs på ett mycket bra och informativt sätt och med trevliga illustrationer. Mål och strategier är tydliga även om de i vissa fall kan vara svåra att mäta och följa upp av naturliga skäl.

Stockholm 140512

Terese Holmquist

